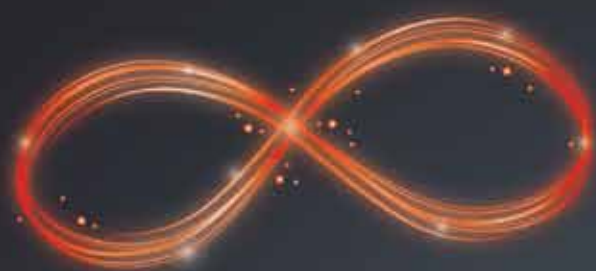




ملاصدرا، خیابان شیخ بهایی شمالی،  
نرسیده به میدان شیخ بهایی،  
نبش کوچه دانش دوست، پلاک ۱۰۳  
۰۲۱-۸۷۷۰۰۴۰  
[www.zarmacaron.com](http://www.zarmacaron.com)



بینهایت خوشمزه ...



یک نام و هزار لبخند

شرکت صنایع غذایی سحر

تلفن: ۰۲۱-۲۲۶۶۹۲۳۶-۹

[www.saharfood.com](http://www.saharfood.com) @saharfood.co





مجتمع صنایع غذایی



فروش اینترنتی



www.golhaco.ir



یه طعم ۱۰۰ ساله ...!



اولین دارندة گواهی یکصد سال قدمت از یونسکو



+9821 6625 2490-4 11955-1

golhaland drmehdikarimi

Info@golhaco.ir golhaco

golhaco1 golha.club

golha.kitchen golhakids

golhaplus golhaint



Scan me

www.golhaland.com



# ماشالا بمب انرژی

ماسالاتی نوشیدنی گرم و انرژی زا



آدرس کارخانه: ایران، خراسان رضوی، مشهد، شهرک صنعتی توس،  
فاز یک، انتهای تلاش جنوبی، شماره ۱۹۳

تلفن: ۰۵۱ ۳۵۴۱۲۱۷۰

 [www.shahsavand.com](http://www.shahsavand.com)

 Instagram:shahsavand





## محصول درجه یک از مواد درجه یک

Grade one product from grade one material



شرکت صنایع غذایی یک و یک پس از ورود به بخش خصوصی در سال ۱۳۸۴ و تمرکز ویژه بر روی توسعه گروه، اقدام به افزایش ظرفیت‌های تولیدی و صنعتی از طریق خریداری کارخانه‌های صاحب نام و بلندآوازه نموده است.

در این راستا شرکت‌های شاداب خراسان، قطران گل، نیکان شهید، مائده، دشت نشاط، نیوسان روغن و پارسان قوطی و شرکت دشت مرغاب به عنوان شرکت مادر تخصصی، گروه تولیدی و صنعتی یک و یک را تشکیل می‌دهند.

در حال حاضر گروه تولیدی و صنعتی یک و یک با دارا بودن یک شرکت پخش سراسری با عنوان "شرکت پخش یک و یک"، از طریق توزیع مویرگی کالاهای تولید شده در گروه و سایر کالاهای مصرفی مورد نیاز بازار که منطبق با سبد توزیعی مجموعه می‌باشد در حال فروش و برطرف نمودن نیاز مصرف کنندگان تمام اقشار جامعه در سراسر ایران می‌باشد.

هم اکنون گروه تولیدی و صنعتی یک و یک با تجربه بسیار گرانبها (بیش از نیم قرن) با بهره‌گیری از تکنولوژی‌های منحصر به فرد و نیروهای متخصص با اندیشه‌های کیفیت محور در جهت تولید محصول درجه یک از مواد درجه یک فعالیت دارد و با تولید محصولات سلامت محور و باکیفیت و توزیع مویرگی با استفاده از شبکه توزیع گسترده و سراسری و همچنین صادرات جهانی به ۲۸ کشور اروپا، کانادا، استرالیا، آمریکا و کشورهای حوزه خلیج فارس، موجبات اقبال و استقبال روز افزون مصرف کنندگان از محصولات یک و یک را فراهم آورده و همین موضوع موجبات دلگرمی مدیران و کارکنان گروه تولیدی و صنعتی یک و یک در کلیه سطوح را فراهم آورده است.



## تلاقی طعم و سلامت

گفتگوی اختصاصی با آقایان حاج ابرهیم و حاج کاظم نصیری، موسسان شرکت فرآورده های لبنی رامک



۳۰۰۰ اشتغال مستقیم ده ها هزار اشتغال غیر مستقیم ایجاد نموده و در این زمینه نیز توانسته سهم قابل توجهی از اشتغال و کسب درآمد در منطقه و کشور را به خود اختصاص دهد. رامک به عنوان یک برند نوآور و خلاق، تولید محصولات جدید و متنوع را در دستور کار خود قرار داده تا بتواند پاسخگوی نیازهای متفاوت مشتریان باشد. در همین راستا، نیروهای متخصص و توانمند شرکت در واحدهای نوآوری، تحقیق و توسعه و بازاریابی تمامی تلاش خود را جهت تولید محصولات جدید و متناسب با ذائقه‌ی مردم کشور عزیزمان به کار گرفته اند تا ضمن حفظ کیفیت، محصولاتی سلامت محور و خوش طعم را به بازار عرضه نمایند.

در راستای تحقق اهداف و سیاست های شرکت و تحقق مسئولیت های اجتماعی آن نیز تمامی مدیران و کارکنان پرتلاش این مجموعه وجهه‌ی همت خود را در تمامی امور بر توسعه، اشتغال زایی، نوآوری، کیفیت و اخلاق مداری قرار داده اند.



شرکت فرآورده های لبنی رامک یکی از بزرگترین شرکت های تولید لبنیات در سطح کشور است که در سال ۱۳۷۴ در شهر شیراز افتتاح گردید. این شرکت در حال حاضر با دریافت حدود ۵۰۰ تن شیر به طور روزانه و با دارا بودن خطوط به روز و پیشرفته و با تولید نزدیک به ۱۰۰ محصول متنوع، توانسته سهم قابل توجهی از تولید محصولات لبنی در بازار داخلی را به خود اختصاص دهد و همچنین نقش مهمی در عرصه‌ی صادرات محصولات خود به بازارهای خارجی خصوصا کشورهای حوزه‌ی خلیج فارس ایفا نماید. در راستای سیاست‌های شرکت در خصوص گسترش بازارهای خارجی و با توجه به ساختارهای ایجاد شده، به زودی صادرات محصولات رامک به کشورهای اوراسیا آغاز خواهد شد.

این شرکت با تولید انواع ماست، دوغ، خامه های استریل و فرپاستوریزه‌ی ساده و طعم دار، انواع کره و پنیر، شیرهای ساده و طعم دار و انواع محصولات پودری با حفظ کیفیت و رعایت استانداردهای اروپایی، توانسته بیش از ربع قرن بر سر سفره‌ی مخاطبان و دوستداران خود قرار گیرد و ذائقه‌ی مردم عزیز کشورمان را به خود جلب کند.

رامک اولین تولید کننده شیر ESL با فناوری بسیار بالا در کشور است که این محصول جایگاهی بسیار مهم در بین سایر محصولات لبنی دارد. در حال حاضر این شرکت روزانه حدود ۱۵۰ تن از این محصول را تولید می کند که با توجه به تقاضای بالای جامعه و عدم کفایت این میزان تولید جهت پاسخ به نیازهای مشتریان، شرکت درصدد راه اندازی خط سوم شیر ESL و افزایش ظرفیت تولید روزانه‌ی آن به بالای ۲۰۰ تن می باشد.

در حوزه‌ی اشتغال زایی نیز شرکت رامک به عنوان یکی از بزرگترین کارخانجات تولید محصولات لبنی در کشور نزدیک به





## شیر ESL

همه چیز از به شیر  
خوب شروع میشه ...



## ■ معرفی بیز

شرکت بازاریابان ایرانیان زمین، یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان محصولات سلامت‌محور در ایران است که بالغ بر ۷ کارخانه تولیدی در سراسر کشور دارد. هدف این شرکت تولید محصولاتی بسیار با کیفیت و طبق استانداردهای جهانی است. به همین دلیل در خط تولید محصولات این شرکت از پیشرفته‌ترین و به‌روزترین متریال استفاده می‌شود.

شرکت بیز بالغ بر ۱۰ سال است که فعالیت‌های خود را آغاز کرده و توانسته در کل کشور فعالیت و فروش خود را گسترش دهد. بیز این افتخار را داشته تا با کمک تولیدات باکیفیت و خدمت‌رسانی به مردم در دو سال پی‌پی، جز ۱۰۰ برند برتر ایران قرار گرفته است.

## ■ قهوه‌های گانودرما

ترکیب عصاره قارچ گانودرما به همراه باکیفیت‌ترین قهوه‌های جهان، یکی از بهترین و مؤثرترین راه‌های مصرف این قارچ است. عصاره این قارچ طعم قهوه را عمیق‌تر کرده و فواید آن را برای سلامتی افزایش می‌دهد.

## ■ عسل‌های طبیعی دکتر بیز

عسل به عنوان مواد غذایی مغذی مطرح است چراکه حاوی ترکیبات مفید بسیاری است که سلامتی را فراهم می‌کند. آن چه عسل را به محصولی جذاب‌تر تبدیل می‌کند، محتوای ترکیبات گیاهی زیست فعال و آنتی اکسیدان‌های آن است.

## ■ خرمابارهای دکتر بیز

خرما بارهای دکتر بیز با استفاده از خرمای درجه یک خوراکی و پس از تأیید کنترل کیفیت خرمای ورودی توسط دستگاه‌های تمام اتوماتیک اروپایی، ضمن فرآیند ضد عفونی، فرآوری و بسته بندی می‌گردد.

## ■ پودر سبوس برنج دکتر بیز

سبوس برنج یک منبع غنی از پروتئین‌ها، ویتامین‌ها، فیبرها و آنتی‌اکسیدان‌ها بوده و خواص و فواید سلامتی متعددی دارد. این منبع بسیار مغذی به خاطر مشکلات ناشی از آنزیم لیپاز تاکنون آن‌طور که باید و شاید مورد استفاده قرار نگرفته است.

## ■ اسپری زعفران دکتر بیز

اسپری زعفران ۲۰۰ میلی‌لیتری دکتر بیز یک محصول بی نظیر است که از ترکیب آب و زعفران درجه یک تهیه شده است. اسپری زعفران دکتر بیز با استفاده از تکنولوژی نانو و روشی نوین تولید شده و درجه A کیفیت را کسب کرده است.

## ■ دمنوش لاغری دکتر بیز

از جمله نوشیدنی‌هایی که می‌تواند شما را قدم قدم به سمت لاغری هدایت کند دمنوش لاغری دکتر بیز است. دمنوش لاغری شگفت‌انگیز دکتر بیز از گیاهان کاملاً طبیعی تهیه شده است. این گیاهان اثرات مدر، ملین و کاهش‌دهنده احساس گرسنگی دارند و در رفع چاقی و کاهش وزن مؤثر واقع می‌شوند.





### ■ دمنوش مصفی

- مصفی خون • محافظت‌کننده کبد • درمان کبد چرب

### ■ دمنوش مفرح

- مقابله با افسردگی • افزایش نشاط و شادابی • تقویت حافظه • موثر در کاهش اضطراب، وسواس و خستگی ذهن

### ■ دمنوش بانوان

- تنظیم دوره و کاهش دردهای قاعدگی • تسکین علایم یائسگی • پیشگیری از پیری زودرس در خانم‌ها • شیرافزا

### ■ صابون‌های زیبایی بیز

- صابون عصاره دریایی بیز • صابون ضد لک استین • صابون روشن‌کننده و لایه‌بردار • صابون زیبایی بیز • صابون دست و صورت حاوی عصاره گانودرما

### ■ شامپوهای گانودرما

- شامپو ترمیم‌کننده آرگان • شامپو روغن جوجوبا • شامپو کافئین • نرم‌کننده و حالت دهنده مو حاوی عصاره قارچ گانودرما • شامپو بدن حاوی عصاره قارچ گانودرما • شامپوهای تخصصی مراقبت مو حاوی عصاره قارچ گانودرما

### ■ پودر نبات بیز

پودرهای نبات بیز از شکر درشت‌تر بوده و همان خرده‌های نبات هستند که به سادگی در آب حل می‌شود. پودرهای نبات بیز انتخابی ایده آل برای استفاده در هتل‌ها، کافی‌شاپ‌ها، رستوران‌ها، منازل، هنگام مسافرت و محل کار است.





سرد و تازه

FRESH & COLD



ما طعم تازه مزرعه را به خانه ها می آوریم



صنایع غذایی مهرشهر مهران با برند سرد تازه بزرگترین تولیدکننده صنایع تبدیلی باروش IQF (انجماد سریع) میباشد. ۳۴ محصول این برند شامل انواع سبزیجات برگی مثل سبزی قورمه کوکو و غیره سبزیجات غیر برگی نظیر نخودسبز، باقالی، ذرت شیرین، لوبیا و... انواع میوه جات، خلال سیب زمینی نیمه سرخ شده در اندازه های مختلف با بالاترین کیفیت خرید و تولید می نماید.

Mehrshahr Mehran Food Industry  
Address: Chaman St., Mahdashi Ex., Karaj - IRAN  
Tel : (+98 26) 33404545 Product OF IRAN  
www.sardotaze.com info@sardotaze.com

آدرس کارخانه : کرج - جاده ماهدشت، خیابان چمن  
صنایع غذایی مهرشهر مهران  
دفتر فروش : ۰۲۶ - ۳۳۴۰۴۵۴۵



# سمنار



## شناسنامه

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی سمنار  
مدیر مسئول: ناصر بزرگمهر  
قائم مقام مدیر مسئول: خلیل محمودی  
دبیر ویژه نامه‌ها: میلاد محمدی  
هماهنگی: شاپور پشابادی  
فنی و هنری: مهدی نجفی  
گرافیک: شیرین بابازاده  
همکاران: شهریار خادمی، سهیل فرزین  
ویراستار: آوا فلاح  
بازرگانی: مجید مدنی، الهه بهرام و امیرحسین حبیبی  
ناظر چاپ: بیژن بهادری

## ارتباط با ما

تلفن: ۸۲۱۹۰  
فکس: ۸۸۷۱۳۷۳۰  
تلفن مرکزی آگهی‌ها: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲  
فکس مرکزی آگهی‌ها: ۸۸۱۰۹۷۳۳  
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵  
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱  
نشانی: تهران، خیابان قائم مقام فراهانی، کوچه آزادگان  
شماره ۲۶  
کد پستی: ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱  
آگهی: ads@smtnews.ir  
ویژه نامه‌ها: mag@smtnews.ir

## فهرست

- ۱۲ پرونده ارز مرجع را ببندیم.....  
۱۶ صادرکننده به مشوق نیاز ندارند.....  
۱۸ مشکلات صادرات خرما.....  
۲۰ بازاری شیرین برای خارجی‌ها.....  
۲۳ دوران تلخ بازار شیرینی.....  
۲۴ صنایع غذایی گل‌ها نوستالژی صدساله مردم ایران.....  
۲۵ اعتقاد و ایمان به کشور رمز موفقیت است.....  
۲۶ بازار مرغ در یک قدمی طوفان.....  
۲۷ تغذیه سالم لازمه توسعه پایدار.....  
۲۸ مطالبه ۲۰ ساله زنبورداران.....  
۳۰ غذای خیابانی، کسب‌وکار بدون اتحادیه.....

## مناظره رئیس سازمان حمایت با رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس:

# پرونده ارز مرجع را ببندیم

منعکس کردم. قرار نیست که از جیب مصرف کننده، امورات تولید کننده مرتفع شود. اساساً مرز حمایت از مصرف کننده و تولید کننده کجاست؟ جایی است که حقی از تولید کننده به جیب مصرف کننده و همچنین حقی از مصرف کننده به جیب تولید کننده سرازیر نشود. اینجا خط حمایت از حقوق تولید کنندگان و مصرف کنندگان است. از طرف دیگر باید پرسید که در حال حاضر ابزار سازمان برای حمایت از تولید کننده و مصرف کننده چیست؟ ابزار حمایت این سازمان در حال حاضر اساسنامه و قوانین بالادستی است.

### تنها دستگاه قیمت گذاری

نوسان قیمت در حوزه هایی مثل لوازم خانگی بسیار زیاد است. آیا سازمان حمایت نمی تواند در ارتباط با این قبیل حوزه ها، موثرتر عمل کند؟ رئیس سازمان حمایت در این رابطه خاطرنشان کرد: «آیا بازار لوازم خانگی مشمول قیمت گذاری است؟ خیر؛ براساس اساسنامه، سازمان حمایت تنها دستگاه کارشناسی قیمت کشور است. اما متأسفانه سازمان ها و نهادهای مختلف برای خود قوانین متعددی را ایجاد کرده اند. برای مثال شورای عالی هواپیمایی، قیمت بلیت را مشخص می کند. شورای خرید تضمینی محصولات کشاورزی، تنها شورایی است که این محصولات را قیمت گذاری می کند اما بر خلاف قانون، نماینده مصرف کننده در این شورا عضو حضور ندارد. این شورا نیز خود را موظف به قیمت گذاری می بیند. شورای عالی استاندارد، شورای عالی آموزش و پرورش و ده ها شورای عالی دیگر در کشور مشغول به قیمت گذاری هستند اما همان طور که پیش تر عنوان شد تنها دستگاه کارشناسی قیمت در کشور سازمان حمایت است.»

تابش در تشریح بیشتر موضوع گفت: «بر اساس، مصوبه سران در تاریخ ۱۷ مرداد ماه سال ۹۷ که به تایید مقام معظم رهبری نیز رسیده بود، همه ابزارهای کارشناسی قیمت، باید در سازمان حمایت کارشناسی می شد و پس از آن ستاد تنظیم بازار آن ابزار را ابلاغ می کرد. مدت مصوبه یک سال بود. در آن زمان که دوران خروج امریکا از برجام و اعمال تحریم های شدیدتر علیه ایران بود تمام بخش ها و نهادهای مختلف را با یکدیگر هماهنگ کردیم و امورات را به خوبی پیش بردیم. بعد از پایان یک سال مهلت مصوبه با سختی بسیار زیاد موفق شدیم آن را به مدت ۶ ماه دیگر تمدید کنیم. متأسفانه از اوایل سال ۹۹ تاکنون حتی نمی دانیم که فلان کالا مشمول قیمت گذاری هست یا نه؟».

تابش تصریح کرد: «ما امروزه قانونی به نام ماده ۲۱ قانون الحاق بخشی از مقررات مالی داریم؛ این قانون دولت را مکلف کرده است دستورالعملی را تدوین کند تا بر اساس آن کالاها به کالاهای انحصاری، عمومی، حساس، ضروری، اساسی و خدمات تقسیم بندی شوند. ما در سازمان حمایت این دستورالعمل را تدوین و به دولت ارسال کرده ایم. نکته اینجا است که هنوز دولت مصوبه ای در این خصوص به سازمان ارائه نکرده است. بنابراین هنوز نمی دانیم کدام کالاها مشمول قیمت گذاری هستند و کدام یک مشمول این امر نمی شوند.»

### شورای رقابت حق قیمت گذاری ندارد

برخی از کالاها مانند مرغ، گوشت جزء کالاهای ضروری مردم هستند



رئیس سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان گفت: تنظیم بازار فاکتورهای متعددی دارد. نخستین فاکتور تنظیم بازار فراوانی تولید و عرضه کافی است. هر جا عرضه به اندازه نیاز وجود داشت نیازی به قیمت گذاری نخواهیم داشت زیرا در این صورت رقابت ایجاد می شود ظرفیت ها و چالش های پیش روی صنایع غذایی کشور کدام است؟ چگونه می توان مسیر فعالیت تولید کنندگان این حوزه مهم را هموار کرد؟ بدون شک فعالیت بهینه کارخانجات صنایع غذایی نه تنها به رونق این اقتصاد مهم، اشتغال آفرین و ارزآور کمک می کند بلکه زمینه رضایت مصرف کنندگان را فراهم می آورد. در میزگردی که در روزنامه صمت برگزار شد با رئیس سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان و رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس به گفت و گو نشستیم و نظر آنان را درباره جوانب مختلف این موضوع جویا شدیم. قیمت گذاری، تداخل و موازی کاری، پرداخت ارز مرجع و چرخه معیوب توزیع از جمله مهم ترین محورهای این میزگرد است.

کسب رضایت همزمان جامعه تولید کننده و مصرف کننده کار آسانی نیست و معمولاً به دست نمی آید. عباس تابش، رئیس سازمان حمایت در تشریح بیشتر این موضوع اظهار کرد: «تولید کنندگان مدعی هستند که سازمان به آنها اجازه نمی دهد قیمت مورد نظر خود را روی محصولات اعمال کنند. از طرف دیگر مصرف کننده نیز نظاره گر افزایش مداوم قیمت ها است. بنابراین این سوال پیش می آید که سازمان حمایت، طرفدار مصرف کننده است یا تولید کننده؟ چندی پیش وزیر جهاد کشاورزی اعلام کرد که تولید کننده به مصرف کننده یارانه بده نیست. مخاطب اصلی این صحبت وزیر من بودم. ایشان به صورت غیرمستقیم گفتند که سازمان حمایت اجازه نمی دهد که تولید کننده، محصولات خود را به قیمت روز بفروشد و از آنجا که قیمت ها پایین است بخشی از درآمد تولید کننده به مصرف کننده می رسد.»

وی در ادامه گفت: «من عکس این موضوع را به مسئولان وزارتخانه



و بنابراین باید مشمول قیمت‌گذاری قرار گیرند. آیا شما برای این کالاها هم منتظر مصوبه دولت هستید؟ رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در پاسخ این سوال گفت: «در شرایط کنونی مردم براساس قوانین سابق، انتظاراتی از ما دارند. اما نباید فراموش کرد که امروزه آن قوانین ساقط شده‌اند. مردم بر این باورند که کالاهای یارانه‌ای، مشمول قیمت‌گذاری تثبیتی هستند. اگر این ادعا به استناد مصوبه سران مطرح می‌شود باید گفت که مهلت آن مصوبه به پایان رسیده است. اگر هم بر مبنای قانون مطرح می‌شود باید گفت که دولت هنوز دستورالعمل مربوطه را ابلاغ نکرده است.»

وی افزود: «قانون در خصوص شورای رقابت به صراحت می‌گوید که این شورا مکلف است کالاهای انحصاری را تشخیص دهد و برای آن دستورالعمل قیمت‌گذاری تدوین کند و آن را برای قیمت‌گذاری به سازمان حمایت ارائه کند. بنابراین شورای رقابت حق قیمت‌گذاری ندارد؛ بلکه حق تشخیص و صدور دستورالعمل دارد. ولی امروزه می‌بینیم که شورای رقابت مشغول قیمت‌گذاری است. این امر خلاف نص صحیح قانون است. در شرایط امروزی مشخص نیست که این شورا آنالیز قیمتی که برای برخی خودروها در نظر گرفته را بر چه اساسی انجام داده است؟»

#### ■ پیامدهای نگاه دوگانه به اقتصاد

وی افزود: «این شورا مدعی است ضوابط سال ۷۲ سازمان حمایت را داراست. بعد از به روز کردن ضوابط، قیمت تورم را از بانک مرکزی استعلام و سپس اقدام به قیمت‌گذاری می‌کند. امروزه، این شورا بخشی از خودروها را به صورت تثبیتی و برخی از آنها را به صورت آزاد قیمت‌گذاری می‌کند. آیا خودروهایی که به صورت آزاد قیمت‌گذاری می‌شوند رقابتی هستند؟ با این تفاسیر باید گفت امروزه یک آنارشی خاص در کشور اتفاق افتاده است. بزرگ‌ترین مشکل در کشور ما نگاه دوگانه به اقتصاد است. بعضی از سیاست‌گذاران کشور اقتصاد ما را رقابتی می‌بینند و نگاه صرف رقابتی به اقتصاد دارند. از طرفی برخی دیگر از مسئولان اقتصاد کشور را اقتصادی قابل مدیریت می‌بینند. به اعتقاد من در شرایط تحریم، اقتصاد باید مدیریت شود. اگر امروزه از روند با ثبات تامین کالا اطمینان نداریم باید اقتصاد خود را مدیریت کنیم. اگر اقتصاد خود را رقابتی کنیم به طور حتم، قیمت‌ها را به قدری بالا خواهند برد که مصرف‌کننده حتماً با مشکلات فراوانی روبه‌رو خواهد شد. پس بنابراین ما در وهله اول باید یک نگاه ثابت در کشور ایجاد کنیم.»

#### ■ ملاک، بهای تمام‌شده است

وی گفت: «امروزه برخی از ما سوال می‌کنند که چرا قیمت‌گذاری می‌کنیم؟ برخی دیگر از اصطلاحی غلط تحت عنوان "قیمت‌گذاری دستوری" استفاده می‌کنند. هیچ جا قیمت‌گذاری دستوری نداریم. ما در سازمان حمایت، بهای تمام‌شده کالا را محاسبه می‌کنیم. در فرآیند محاسبه بهای تمام‌شده کالا تمام هزینه‌های مربوط به کالا و همچنین حاشیه سود منطقی تولیدکننده در نظر گرفته می‌شود. قیمت‌گذاری دستوری به این معنی است که فارغ از اینکه هزینه‌ها و سود تولیدکننده در نظر گرفته شود قیمت مشخصی را برای کالاها در نظر بگیریم. این در حالی است که ما در سازمان حمایت تمام هزینه‌های تولیدکننده را با یکدیگر جمع و سود منطقی تولیدکننده را در نظر می‌گیریم. عباس تابش تصریح کرد: «باید توجه داشت که این کار، قیمت‌گذاری دستوری نیست بلکه حمایت از تولیدکننده است. ما امروز به واسطه نداشتن اختیار تجمیع نظارت بر قیمت‌ها و

ورود سازمان‌ها و نهادهای مختلف به فرآیند قیمت‌گذاری با چالش‌های مختلفی روبه‌رو هستیم. اصطلاح جدیدی که این روزها مطرح شده و بیشتر در قانون انتزاع بخش کشاورزی به گوش می‌خورد این است که اگر تمام زنجیره در اختیار یک دستگاه باشد بهتر مدیریت خواهد شد.»

#### ■ ابزار قیمت کافی نیست

در ادامه از رئیس سازمان حمایت سوال کردیم: بنابراین می‌توان ادعا کرد که اگر سازمان حمایت به عنوان تنها مرجع قانونی قیمت‌گذاری در کشور این وظیفه مهم را انجام دهد و دیگر نهادها در قیمت‌گذاری نقشی نداشته باشند می‌توان امیدوار بود که شاهد تحولی اساسی در قیمت‌گذاری‌ها باشیم؟ رئیس سازمان حمایت در پاسخ این سوال گفت: «نگاهی وجود دارد که فرض را بر آن قرار می‌دهد که فقط با ابزار قیمت می‌توان بازار را تنظیم کرد. این دیدگاه اشتباه محض است. ما در قیمت‌گذاری تثبیتی که به استناد مصوبه سران انجام می‌دادیم بسیاری از کالاها را بالاتر از قیمت مصوبی که سازمان حمایت به آن رسیده بود قیمت‌گذاری می‌کردیم تا چرخ تولید کشور متوقف نشود. تجربه ثابت کرده هر زمان که دولت چنین حمایت‌هایی را از تولیدکننده انجام داده تا مقطعی، حرف خود را پیش برده اما این قیمت، پله‌ای برای قیمت بعدی بوده است. بنابراین به این نتیجه می‌رسیم که نگاه صرف تأثیر قیمت بر تنظیم بازار نباید داشته باشیم.»

وی افزود: «تنظیم بازار فاکتورهای متعددی دارد. نخستین فاکتور تنظیم بازار فراوانی تولید و عرضه کافی است. هر جا عرضه به اندازه نیاز وجود داشت نیازی به قیمت‌گذاری نخواهیم داشت زیرا در این صورت رقابت ایجاد می‌شود و در این فرآیند، قیمت منطقی به خودی خود پیدا خواهد شد.»

#### ■ چرخ معیوب توزیع نهاده

وی در پاسخ این سوال که آیا می‌توان گفت که در این زمینه بازار مرغ می‌تواند مثال خوبی باشد؟ بسیاری از مرغداران بر این باورند که بی‌نیاز از هر نوع دخالت در حوزه تولید مرغ هستند زیرا بازار مرغ بازاری بسیار رقابتی است؟ تصریح کرد: «خیر؛ حاکمیت بر این باور است که اگر ماهانه ۱۴۰ میلیون جوجه‌ریزی انجام شود نیاز کشور تامین خواهد شد. در همین راستا بیشتر از حجم موردنیاز، نهاده وارد شده است. از طرفی سیستم قادر به تخصیص صحیح نهاده‌ها به مرغداران نیست و بخشی از این نهاده در بازار آزاد به فروش می‌رود. بنابراین نهاده به اندازه کافی وجود دارد و مشکل به توزیع آن مربوط نمی‌شود.»

#### ■ موافق ارز مرجع هستیم

وی در ادامه افزود: «شاید برای برخی سوال باشد که رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان موافق اختصاص ارز دولتی به برخی کالاها است یا خیر؟ به عقیده من اگر ارز ۴۲۰۰ تومانی حذف شود اوضاع کشور ۱۰۰۰ برابر بهتر از شرایط کنونی خواهد شد. سازمان حمایت سال گذشته بهای تمام‌شده کالاها را با ارز نیمایی محاسبه کرد. قیمت مرغ در سال گذشته با احتساب حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی از قیمت کنونی ارزان تر بود. اما بنا به هر دلیلی که تشخیص آن به سازمان حمایت مربوط نیست ارز دولتی حذف نشد. سازمان حمایت مجری سیاست‌های موجود است. حاکمیت نباید دو بار چوب بخورد. حاکمیت در شرایط کنونی هم چوب قیمت را می‌خورد و هم چوب عرضه نامناسب را. امروزه قیمت‌گذاری مرغ به وزارت جهاد کشاورزی محول شده اما به عقیده من اگر در این شرایط، مرغ قیمت‌گذاری نشود و از طرفی با شرایط عرضه نهاده‌ها در بازار، آنارشی خاصی اتفاق

به اعتقاد من در شرایط تحریم، اقتصاد باید مدیریت شود. اگر امروزه از روند با ثبات تامین کالا اطمینان نداریم باید اقتصاد خود را مدیریت کنیم



رخ خواهد داد و قیمت‌ها به هیچ عنوان در بازار قابل کنترل نخواهد بود». مجلس شورای اسلامی در اسفند ماه سال گذشته مصوب کرد که ارز ۴۲۰۰ تومانی کنار گذاشته شود اما تا امروز که حدود نیمی از سال نیز گذشته است این اتفاق رخ نداده است. آیا مجلس قصد ندارد به این موضوع ورود کرده و تکلیف ارز دولتی را یکبار برای همیشه مشخص کند؟

#### پرونده ارز دوزخی بسته شود

محمدجواد عسکری، رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس یازدهم در این باره اظهار کرد: «آنچه امروزه در فضای مواد پروتئینی (به ویژه پروتئین‌های سفید و قرمز) اتفاق می‌افتد موضوع سوءمدیریت است. یکی از اشکالات اصلی که وجود دارد این است که ارز تخصیص داده‌شده برای واردات نهاده‌ها دوقیمتی است. مادامی که این فضا وجود داشته باشد موضوع رانت و فساد نیز به طور قطع وجود خواهد داشت. در موضوع نیاز پروتئینی کشور ما به نهاده‌های دامی که از سه قلم کالای ذرت، سویا و جو تشکیل می‌شود وابسته است. مجموعاً ما در کشور به حدود ۲۰ میلیون تن از این نهاده‌ها نیاز داریم. حدود ۱۰ میلیون تن از این نیاز، نیاز به ذرت است که حدود ۳ میلیون تن از این محصول در کشور تولید و مابقی از خارج از کشور تامین می‌شود».

عسکری در تشریح بیشتر این موضوع گفت: «۴۳ میلیون تن سویا نیاز داریم. ۳۰۰ هزار تن از این مقدار در داخل کشور تامین می‌شود و مابقی وارداتی است. ۶۶ میلیون تن هم جو نیاز داریم. در شرایط اقلیم مناسب کشور ۵۰ درصد از نیاز ما در کشور و ۵۰ درصد از طریق سایر کشورها تامین می‌شود. سال‌ها است که فساد در فضای واردات کشور نهادینه شده است. این جمله به این معنی است که عده خاصی در کشور متولی واردات نهاده‌ها هستند و اگر مدیریت خوبی لحاظ نشود و با برنامه‌ریزی پیش برویم؛ هم می‌توان این نهاده‌ها را در داخل تولید و هم دغدغه و استرس تولیدکننده و مصرف‌کننده را برطرف کرد».

#### علت اصلی فساد است

رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس گفت: «شاید بتوان ادعا کرد که تا امروز نخواستیم که این اتفاق در کشور ما رخ دهد. ما در دشت سیستان واقع در استان سیستان و بلوچستان ۴۶ هزار هکتار اراضی داریم که با تاکید مقام معظم رهبری، صندوق توسعه ملی مبلغ ۸۵۰ میلیون تومان اعتبار برای این منطقه در نظر گرفته است. ۵۵۰ هزار هکتار نیز اراضی در دو استان خوزستان و ایلام داریم که مجموعاً بالغ بر ۶۰۰ هزار هکتار اراضی هستند. بنابراین ظرفیت‌ها و قابلیت‌های زیادی در حوزه تولید نهاده‌های کشاورزی وجود دارد اما نمی‌توانیم این ظرفیت بالقوه را به بالفعل تبدیل کنیم. علت اصلی این موضوع نیز وجود فساد است. من در روزهای گذشته بازدید از بندر امام خمینی به عمل آوردم. در این بازدید متوجه شدم که تقریباً ۳

میلیون تن نهاده دپو شده بود و حدود ۳۰۰ هزار تن در حال بارگیری از کشتی بود. حدود یک میلیون تن نهاده نیز در لنگرگاه روی کشتی بود. جالب اینجاست که در این بندر با یک پلاک، ۱۰ کامیون خارج می‌شد. کامیون‌ها، نهاده‌ها را در شهر اهواز با خاک اره مخلوط و به تولیدکننده می‌فروختند. در بندر امام ۹۰ باسکول وجود داشت که تنها ۳۰ عدد از آنها فعال بودند. نکته اینجاست که باسکول‌ها نیز به سامانه وصل نبودند. در این بندر در راستای ترخیص نهاده‌ها مخصوصاً نهاده‌های دامی، ناهماهنگی بین دامپزشکی، سازمان تات، استاندارد و بهداشت به طرز محسوسی به چشم می‌آمد».

#### وضعیت بحرانی است

عسکری در تشریح بیشتر موضوع خاطرنشان کرد: «در موضوع حمل‌ونقل نیز باید گفت که ما در بخش تولید پروتئین سفید و قرمز در شرایط بحرانی قرار داریم. مواد پروتئینی در بندر امام تنها با ۸۰ کامیون حمل می‌شد. از متولی حمل‌ونقل استان خوزستان، دلیل را جویا شدم. در پاسخ گفت کامیون‌ها به این بندر نمی‌آیند. در همین راستا ما وزیر وقت کشور، وزیر وقت جهاد کشاورزی، معاونت حمل‌ونقل جاده‌ای از وزارت راه و شهرسازی را پای کار آورده‌ایم. از وزیر کشور خواسته‌ایم تا استانداران را پای کار بیاورد. از وزیر جهاد کشاورزی نیز خواستیم تا روسای سازمان‌ها را به خط کند و از معاون وزیر راه و شهرسازی نیز خواستیم تا خود سر کار بیاید تا به تناسب نیاز نهاده‌ها هر کسی از حوزه خود کامیون‌هایی را به بندر امام بفرستند تا نهاده‌ها به مقاصد مورد نظر ارسال شوند».

وی افزود: «پس از این اقدام تعداد کامیون‌های بندر امام از ۸۰ کامیون به ۳ هزار کامیون رسیده است. رئیس راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران را نیز مکلف کرده‌ایم که سیستم ریلی کشور زیر بار برود و خوشبختانه این اتفاق رخ داده است. کشتی‌ها را نیز از بندر امام به سمت بندر شهید رجایی هدایت کرده‌ایم تا بارگیری به صورت مستقیم انجام شود. در بحث بندر شهید رجایی نیز تدابیری در نظر گرفتیم تا نهاده‌ها به صورت مستقیم از کشتی‌ها وارد کامیون‌ها شوند و دپویی در کار نباشد. ایراداتی در سامانه بازارگاه وجود داشته که آنها را احصا کرده‌ایم. به عنوان مثال یکی از تولیدکنندگان در استان بوشهر که از طریق سامانه بازارگاه ثبت سفارش کرده بود باید نهاده موردنیاز خود را از بندر امیرآباد تهیه می‌کرد. این ناهماهنگی‌ها و بی‌برنامگی‌هاست که موجب بروز برخی مشکلات و دغدغه برای تولیدکنندگان کشور می‌شود. در درون همه این ناهماهنگی‌ها فساد نهادینه شده است».

#### پرداخت ارز مرجع فقط با کارت ملی

رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس شورای اسلامی در بخش بعدی سخنان خود گفت: «حال به این سوال می‌رسیم که فساد چگونه به وجود می‌آید؟ در پاسخ باید گفت یکی از اصلی‌ترین دلایل برای ایجاد فساد، ارز دوزخی است. به عبارت دیگر دوزخی بودن ارز این فضا را ایجاد می‌کند. به عقیده من ما باید دو اقدام اساسی در این زمینه انجام دهیم. نخستین اقدام مدیریت صحیح است. اگر مدیریت صحیحی در این زمینه لحاظ شود هیچ مشکلی در زمینه تامین نهاده‌ها نخواهیم داشت. نکته دیگر بانک مرکزی است. بانک مرکزی سال ۹۸، حدود ۴۵۰ میلیون دلار ارز برای واردات نهاده‌های دامی پرداخت کرده است. وارداتی انجام نشده و معلوم نیست این ارزها کجا هستند». عملکرد بانک مرکزی در زمینه اختصاص ارز منتقدان زیادی دارد. رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس ضمن اشاره به این موضوع گفت: «از طرف دیگر بانک هم در این زمینه پاسخگو نیست. سال ۹۹ معادل همین مقدار ارز دولتی از کشور خارج شده اما هیچ نهاده‌ای وارد کشور نشده است. بانک مرکزی در اقدامی عجیب، تنها با دریافت کارت ملی اقدام به ارائه ارز دولتی کرده است. در کجای دنیا چنین اتفاقی رخ داده است؟ وقتی فساد در حوزه‌های مختلف نهادینه می‌شود این اتفاقات رخ می‌دهد.

در همین خصوص دستگاه‌های نظارتی مخصوصاً دستگاه قضا باید وارد عمل شود. سیستم‌های مربوطه مانند وزارت جهاد کشاورزی نیز باید از مبادی ورودی نهاده‌ها تا محل تخلیه را کنترل کنند».

#### ■ پایان ابهام با وضع قانون انتزاع

وی افزود: «امروزه دام مولد کشور بنا به دلایل متعدد در حال از بین رفتن است. همه می‌دانیم که این اتفاق فاجعه‌ای بزرگ را در پی دارد. در ابتدای انقلاب، وزارت جهاد سازندگی طی یک حرکت ژنتیکی دام هلشتاین را با دام بومی ترکیب کرد. امروزه دام‌های کشور ما بیشتر از میانگین جهانی شیر می‌دهند. بر اساس آمار، میانگین جهانی در ازای هر راس گاو شیرده ۴۲ کیلوگرم است اما این مقدار در کشور ما ۴۸ کیلوگرم است. این موضوع نشان می‌دهد ظرفیت کشور ما ظرفیت بسیار ارزشمندی است. بنابراین اگر همه دستگاه‌ها در راستای مأموریت خود به بهترین نحو ایفای نقش کنند حتماً اتفاقات خوب رخ خواهد داد. در دو دولت گذشته برخی وظایف مربوط به نهاده‌های دامی به وزارت صمت و برخی به وزارت جهاد کشاورزی مربوط می‌شد. این موضوع باعث بروز برخی چالش‌ها و مشکلات در سطح تولید و بازار شده بود. خوشبختانه با وضع قانون انتزاع تمام مسئولیت‌ها به وزارت جهاد کشاورزی موكول شد تا دیگر جای هیچ بهانه‌ای باقی نماند».

وی تصریح کرد: «به عقیده من قانون کم نداریم. البته ایراداتی در حوزه قوانین وجود دارد که قابل اصلاح هستند. در کنار قوانین باید نظارت دقیق، ظریف و شفاف نیز وجود داشته باشد تا مشکلات یکی پس از دیگری حل شوند. در خصوص طرح امنیت غذایی نیز باید گفت که متولی این طرح کمیسیون کشاورزی مجلس بود. تقریباً در ۱۴ ماده تمام کاستی‌ها، ایرادات و نارسایی‌هایی که در حوزه کشاورزی کشور وجود داشته احصا شده و انشالله در قالب قانون رفع خواهد شد. انشالله این قانون بعد از تأیید شورای نگهبان به زودی عملیاتی و اجرایی خواهد شد. گفتنی است بسیاری از بروکراسی‌ها و دست اندازهای اداری با وجود این قانون حذف خواهد شد». وی افزود: «کمیسیون کشاورزی شورای قیمت‌گذاری را راه‌اندازی کرده است. این شورا از وزیر جهاد کشاورزی، وزیر اقتصاد، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه، دو نفر از اعضای کمیسیون کشاورزی مجلس و مابقی که مجموعاً ۱۱ نفر هستند تشکیل شده است».

#### ■ جای خالی مدافع حقوق مصرف‌کننده در شورای مهم

در ادامه میزگرد رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان اظهار داشت: «متأسفانه از سازمان حمایت برای حضور در این شورا دعوت نشده است. به عبارتی می‌توان گفت که حق مصرف‌کنندگان نادیده گرفته شده است. بنابراین در همین جلسه از رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس درخواست می‌کنیم که نماینده سازمان حمایت نیز به عنوان نماینده مصرف‌کنندگان در این

شورا حضور داشته باشد. قانون انتزاع تصریح می‌کند که وزارت جهاد کشاورزی باید به گونه‌ای عمل کند که از حجم ارز موردنیاز برای واردات کاسته شود. سوالی که پیش می‌آید این است که آیا امروزه تمام مشکلات حل شده است؟ خیر؛ بنابراین دوباره به صحبت اولیه خود باز می‌گردم. ممکن است که در شرایط امروزی تمرکز تصمیم‌گیری وجود داشته باشد اما یادمان باشد که اصل فراوانی تولید را نباید هیچ‌گاه از یاد ببریم. اگر جوجه‌ریزی به میزان ۱۴۰ میلیون قطعه انجام نشود مرغ موردنیاز برای ۸۰ میلیون ایرانی را نخواهیم داشت».

تایش گفت: «امروزه با دو نوع تنظیم بازار روبه‌رو هستیم. تنظیم بازار بخش کشاورزی و تنظیم بخش صنعت معدن و معدن. نمی‌توانیم مدعی باشیم که در شرایط کنونی، قیمت موز بر قیمت تیرآهن تأثیرگذار نیست. در همین راستا پیشنهاد داده‌ایم که یک کارگروه عالی تنظیم بازار تشکیل شود تا دو بخش تنظیم بازار در یک مکان تبادل نظر کنند تا مباحث مربوط به تنظیم بازار در آنجا مطرح شود». رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در جمع‌بندی سخنان خود اظهار داشت: «قیمت از دستور تبعیت نمی‌کند. قیمت حاصل جمع برخورد منحنی عرضه با منحنی تقاضا است. اگر هر کدام از این منحنی‌ها افزایش پیدا کند بر منحنی دیگر تأثیرگذار خواهد بود. امروزه هر اتفاقی در کف بازار افتاده بدون شک سازمان حمایت ماه‌ها قبل، نامه‌ای به متولی تولید آن کالا ارسال کرده و پیرامون اتفاقات آینده هشدارهای لازم را داده است».

#### ■ بستن شیرهای نفت در صورت مدیریت صحیح

رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس شورای اسلامی اظهار داشت: مسئله امنیت غذایی مسئله بسیار مهم و حساس و سرنوشت‌ساز برای هر کشوری است. امروزه دنیا به دنبال این است که امنیت غذایی مردم خود را تأمین کند. ما نیز به تناسب ظرفیت و قابلیت خود در حوزه تولید محصولات غذایی، باید در راستای نقشه راه مشخصی حرکت کنیم. ضمن اینکه به دلیل اقلیم و ظرفیت آب و خاکی که داریم شاید جزو معدود کشورهایی باشیم که به راحتی می‌توانیم نیاز خود در این حوزه را تأمین و حتی صادر کنیم. جمعیت ۶۰۰ میلیونی کشورهای همسایه علاقه‌مند به استفاده از محصولات کشاورزی ما هستند. چرا تاکنون نتوانسته‌ایم فضایی را ایجاد کنیم تا بتوانیم از این بازار بزرگ نهایت استفاده را ببریم؟ به عقیده من در حوزه امنیت غذایی، اگر با دقت پیش برویم و فضایی را ایجاد کنیم که دغدغه‌های کشاورزان عزیز کشور را برطرف کنیم حتماً به نتایج مطلوب دست خواهیم یافت. اگر اراده‌ای برای حل مشکلات حوزه کشاورزی وجود داشته باشد در آینده‌ای نزدیک تمام شیرهای نفت را خواهیم بست. چراکه می‌توانیم ارزآوری بسیار گسترده‌ای از صادرات محصولات کشاورزی و غذایی خود داشته باشیم تا کشور را از فروش نفت بی‌نیاز کنیم».



بانک مرکزی  
در اقدامی عجیب،  
تنها با دریافت  
کارت ملی  
اقدام به ارائه  
ارز دولتی کرده  
است. در کجای  
دنیا چنین اتفاقی  
رخ داده است؟  
وقتی فساد در  
حوزه‌های مختلف  
نهاده‌ها می‌شود  
این اتفاقات رخ  
می‌دهد



در گفتگوی صمت با رییس سازمان توسعه تجارت مطرح شد:

## صادرکننده به مشوق نیاز ندارند

از نزدیک با مهمترین چالش‌هایی که فعالان تجاری کشور با آنها دست به گریبان بوده‌اند آشنا هستند. چالش‌های ارزی، لجستیکی، مالی و ... در طول ایام به عنوان دست‌اندازه‌ای صادرکنندگان به شمار می‌روند. بنابراین تیم تجاری وزارت صمت در دولت سیزدهم به عنوان پیمانکار، درگیر این مسائل و مشکلات بوده و تلاش کرده تا چالش‌های موجود در فعالیت خود را حل کند.

### تعریف برنامه عملیاتی برای توسعه تجارت خارجی

رییس سازمان توسعه تجارت در ادامه تصریح کرد: «در همین راستا بر مبنای تجارب عملیاتی که داریم برنامه‌هایی را برای توسعه و تسهیل تجارت خارجی کشور تعریف کردیم. این برنامه‌ها در حوزه صمت و سازمان توسعه تجارت و حتی فراتر از آن به عنوان پنجره واحد دولت چالش‌ها و مشکلات تجارت خارجی کشور را حل خواهد کرد. در همین خصوص رویکرد ما این خواهد بود که حوزه تجارت خارجی کشور از فضای گزارش‌دهی و برگزاری نمایشگاه‌های تجاری فاصله گرفته و به سمت احصا چالش‌ها و حل عملیاتی آنها پیش برود».

پیمان پاک همچنین گفت: «ما برنامه‌ای برای افزایش ۳۵ میلیارد دلار صادرات غیرنفتی تعریف کرده‌ایم. بر مبنای این برنامه حدود ۱۱ پروژه زیرساختی و ۱۴ پروژه کشوری تعریف کرده‌ایم تا بتوانیم طبق اولویت‌بندی که روی کشورهای هدف داشته‌ایم، افزایش صادرات را بر روی روال تعیین‌شده انجام دهیم تا به ۳۵ میلیارد دلار اضافه صادرات در افق ۴ ساله دولت سیزدهم دست پیدا کنیم».

### صادرکنندگان به مشوق نیاز ندارند

وی در ادامه به موضوع مشوق‌های صادراتی اشاره کرد و گفت: «مشوق‌هایی که امروزه برای حمایت از صادرکنندگان در نظر گرفته شده است مشوق‌هایی عادی است و روال معمول خود را دنبال می‌کند. مشکلی که در گذشته در خصوص پرداخت مشوق‌های صادراتی وجود داشت موضوع محدودیت‌های منابع بودجه‌ای بود که خوشبختانه با ارتباط خوبی که ما با سازمان برنامه و بودجه داریم سعی خواهیم کرد این منابع را احصا کنیم. اما به عقیده من در صورتی که دولت، چوب لای چرخ فعالیت صادرکنندگان کشور نگذارد و در بازگشت ارز صادراتی آنها مشکل ایجاد نکند و همچنین در حوزه‌های لجستیک و بین‌المللی از آنها حمایت کند هیچ‌کدام از صادرکنندگان و فعالان تجاری کشور ما نیازی به این مشوق‌ها نخواهند داشت. نباید فراموش کرد که مشوق‌های صادراتی تاثیری بر صادرات کشور ندارند. اگر مشکلات و چالش‌های صادرکنندگان حل شود چنان‌انگیزه و جذابیت اقتصادی برای آنها ایجاد خواهد شد که این مشوق‌ها



علیرضا پیمان پاک در گفتگوی اختصاصی با صمت ضمن بررسی مهمترین چالش‌ها و مشکلات حوزه تجارت خارجی کشور، راهکارها و برنامه‌های سازمان توسعه تجارت در دوره جدید مدیریتی را تشریح کرد.

### اختیار تجارت خارجی را از بانک مرکزی پس می‌گیریم

مسیر تجاری کشور در سال‌های اخیر دستخوش تغییرات متعدد شده و چالش‌های فراوانی را برای فعالان تجاری به وجود آورده است. با روی کار آمدن دولت سیزدهم و ورود تیم اقتصادی جدید به حوزه سیاستگذاری کلان کشور بارقه‌امیدی میان صادرکنندگان کشور به وجود آمد. حال با تغییر ریاست سازمان توسعه تجارت به عنوان یکی از تاثیرگذارترین سازمان‌های حوزه تجارت خارجی، امیدها بیشتر شده و فعالان تجاری کشور مایل به اطلاع از برنامه‌های علیرضا پیمان پاک، رییس جدید این سازمان هستند. در همین رابطه گفتگویی را با وی ترتیب داده و ضمن بررسی مهم‌ترین چالش‌ها و مشکلات حوزه تجارت خارجی کشور، راهکارها و برنامه‌های او برای گذر از این بحرها را جویا شدیم.

پیمان پاک در ابتدای این گفتگو اظهار داشت: «هم من و هم گروهی که در وزارت صمت مستقر هستند، اعم از شخص وزیر و دیگر مسئولان مربوط به حوزه تجارت کشور، پیش از آغاز مسئولیت خود در دولت سیزدهم نیز سال‌ها درگیر موضوع تجارت بوده‌ایم. در دوره قبل وزارت صنعت، معدن و تجارت که آقای فاطمی امین معاون برنامه‌ریزی بودند؛ بنده نیز در تدوین برنامه‌های مختلف از جمله برنامه‌های حوزه تجارت بین‌الملل و داخلی کشور در خدمت ایشان بودم».

وی افزود: «طی ۸ سال گذشته در بخش‌های مختلف خصوصی و عمومی نیز درگیر حوزه صادرات و واردات بوده‌ایم. بنابراین تمام مسئولانی که امروزه حوزه صمت کشور را مدیریت می‌کنند

که در حقیقت دردی از مشکلات اقتصادی صادرکنندگان حل نمی کنند از درجه اعتبار ساقط شوند».

#### ■ **بلای بخشنامه های خلق الساعه**

معاون وزیر صمت در ادامه به موضوع از دست رفتن بازار هدف صادرکنندگان کشور به دلیل صدور بخشنامه های خلق الساعه اشاره کرد و گفت: «سیاست های تجاری باید بر سیاست های ارزی کشور برتری داشته باشد. این رویکردی است که شخص وزیر صمت و حتی رئیس جمهور منتخب مردم بر آن تاکید دارند. در ۳ سال گذشته فرمان تجارت کشور عملاً در دست بانک مرکزی بود. این در حالی است که این بانک یک ساختمان در تهران است و هیچ شناختی از بازار بین الملل و دشواری های فعالیت در حوزه تجارت خارجی کشور ندارد. متأسفانه سیاست های مقطعی یک شخص موجب شد که بخشی از هزاران صادرکننده در تعبیری عجیب به مجرم تبدیل شوند». وی افزود: «زمانی قیمت ارز به صورت واقعی و کارشناسی کنترل می شود که منابع ارزی افزایش پیدا کنند. سیاست های مقطعی که طی سه سال گذشته در پیش گرفته شد موجب شد تا همان مقدار اندک منابع ارزی کشور نیز با مشکل چالش روبرو شود. اولین کار ما این خواهد بود که فرمان تجارت خارجی کشور را از بانک مرکزی خواهیم گرفت و به وزارت صمت خواهیم سپرد. قوانین یک شبه اساساً سیاست هایی اشتباه بود. تعیین عوارض و ممنوعیت های صادراتی زمانی قانونی می شود که شورای اقتصاد یا شورای عالی اقتصاد آن را مصوب کند. اینکه فرد وزیر یا سازمان و نهاد خاصی یک شبه اقدام به تعیین عوارض کند اقدامی غیرقانونی است. در همین راستا صادرکننده طبق قانون می تواند با شکایت به دیوان عدالت اقدام به گرفتن خسارت کند».

پیمان پاک افزود: «بنابراین در سال های اخیر اقدامی غیرقانونی انجام می شد؛ چرا که ما بدون برنامه ریزی بازار رقابتی صادرکننده را از بین می بردیم. بنابراین در وزارت صمت دولت سیزدهم موضوع قوانین یک شبه به طور کامل منتفی است. در سال گذشته روش بازگشت ارز ۴ بار تغییر کرد. این موضوع موجب سردرگمی شدید صادرکنندگان کشور می شود. ما قطعاً از این گونه قوانین و دستورالعمل ها نخواهیم داشت».

#### ■ **تنظیم بازار داخلی در کنار توسعه صادرات**

معاون وزیر صمت همچنین گفت: «البته ما باید در کنار صادرات نگاهی نیز به حوزه تنظیم بازار داخلی داشته باشیم. نباید صادرات کشور به تنظیم بازار داخلی ضربه یا خللی وارد کند. این موضوع نیز راهکارهای خاص خود را دارد. به عنوان مثال برنامه های صادراتی کشورهای اطراف ایران مانند ترکیه با برنامه های تنظیم بازار داخلی هماهنگی و توازن خاصی دارد. ما می توانیم در این زمینه با ایجاد زنجیره های تامین، اقدام مناسبی برای ایجاد توازن میان صادرات و تنظیم بازار داخلی انجام دهیم».

وی خاطرنشان کرد: «این زنجیره تامین باید هدفگذاری های میان مدت و سالانه خود را انجام دهد و اعلام کند پس از تولید میزان مورد نیاز کشور اقدام به صادرات خواهد کرد. ما برای تنظیم بازار داخل سهم هایی را برای زنجیره تامین های

بین المللی و بزرگ کشور در نظر خواهیم گرفت و در عین حال تا حدودی به آنها اجازه صادرات خواهیم داد. حال اگر بر فرض مثال در حوزه کالاهای اساسی یا لوازم مورد نیاز کشور مشکلات و چالش هایی به وجود آمد کسی حق دخالت در صادرات زنجیره تامین می که سهم خود را در بازار داخلی ایفا کرده باشد ندارد. همین ساز و کار موجب خواهد شد که تنظیم بازار داخلی متوازن با صادرات کشور شکل بگیرد. اما نباید فراموش کرد که این موضوع زمان بر است و یک شبه نمی توان ساختارهای به هم ریخته کشور را مدیریت کرد».

#### ■ **حل چالش صادرکنندگان در بازگشت ارز صادراتی**

رئیس سازمان توسعه تجارت در ادامه به چالش هایی که بازگشت ارز ۴۲۰۰ تومانی برای صادرکنندگان به وجود آورده است اشاره کرد و گفت: «وایل کار دولت، آیین نامه تغییر و اصلاح ضوابط تجارت خارجی کشور را به دولت ارائه کردیم که پس از مطالعات و بررسی های فراوان تصویب و در چند روز آینده ابلاغ خواهد شد. یکی از مهمترین بخش های این آیین نامه، موضوع برگشت ارز است. ما در همین زمینه فرصت های جدیدی از جمله واردات در برابر صادرات، تهاوت و دیگر روش ها را تعریف کرده ایم. برخی از قوانین دست و پاگیر مانند سقف و سابقه نیز در این آیین نامه مورد بازبینی و اصلاح قرار گرفته است. ما به صادرکننده کمک خواهیم کرد که منابع ارزی که در خارج از کشور دارد را در قالب های مختلف به کشور بازگرداند. همه ما باید با هم افزایی و همکاری کمک کنیم تا این منابع به کشور بازگردند».

پیمان پاک افزود: «تولیدکننده و صادرکننده قدیمی که قطعاً باید ارز صادراتی خود را به کشور بازگرداند تا بتواند فعالیت تولیدی خود را ادامه دهد ولی نباید از یاد برد که برخی مجموعه های کوچک وجود دارند که شاید درصد سواستفاده از شرایط موجود باشند. این مجموعه ها را نیز باید مدیریت کرد که در این زمینه نیز تدابیر لازم اندیشیده شده است».

#### ■ **صنعت نمایشگاهی کشور به سامان می رسد**

وی در بخش پایانی صحبت های خود وضعیت کنونی صنعت نمایشگاهی کشور اشاره کرد و گفت: «ما تغییراتی را در بخش ها و زیرمجموعه های سازمان توسعه تجارت (مانند شرکت سهامی نمایشگاه ها) ایجاد خواهیم کرد. ما سعی خواهیم کرد که رویکرد موجود را به رویکردی فعال تبدیل کنیم و این امر متناسب با اهداف تجاری و صادراتی کشور خواهد بود. در همین راستا به مجموعه های فعال در این زمینه نیز کمک خواهیم کرد. با ابزارهای حاکمیتی و قوانین و قواعدی که در اختیار داریم نیز سعی خواهیم کرد تا بخش های خصوصی و منطقه ای را با برنامه تجارت داخلی و خارجی سازمان، منسجم کنیم. وقتی این ارتباط برقرار شود از برنامه های روزانه و برگزاری برخی از رویدادها که هدفی را دنبال نمی کنند و رفع چالش نمی کنند جلوگیری خواهد شد. ما درصددیم که با تغییر این روند، رویدادهای فعالانه و منطبق با اهداف سازمان داشته باشیم. امیدواریم این تغییر روند اثربخش باشد؛ چراکه این اثربخشی به طور حتم برای دولت و هم برای بخش خصوصی مفید واقع خواهد شد».

زمانی قیمت ارز به صورت واقعی و کارشناسی کنترل می شود که منابع ارزی افزایش پیدا کنند. سیاست های مقطعی که طی سه سال گذشته در پیش گرفته شد موجب شد تا همان مقدار اندک منابع ارزی کشور نیز با مشکل و چالش روبرو شود

# مشکلات صادرات خرما

و صادرات کشور در ماه ژوئن سال ۲۰۱۹ میلادی، حدود ۳۷.۵ میلیارد دلار بوده است. چنانچه تولید ناخالص داخلی ایران در همان زمان را حدود ۴۱۰ میلیارد دلار در نظر بگیریم، نسبت «معامله» به تولید ناخالص داخلی به ۹.۱۴ درصد می‌رسد. تحلیل آمارهای رسمی نشان می‌دهد با وجود پیشتازی سنتی ایران در تولید خرما، دنیا، مهم‌ترین نیاز نخلستان‌های کشور، توجه مدیران کلان به گسترش فناوری و به کارگیری روش‌های نوین در سطح این نخلستان‌هاست. از قدیم‌الایام خرما به صورت سنتی در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا تولید می‌شده است. در سال‌های اخیر نیز گرچه تولید این محصول در برخی مناطق دیگر جهان نیز مورد توجه قرار گرفته اما هنوز کانون تولید این محصول در همین مناطق است.

## تولید خرما

مطابق آخرین آمارهای فائو، در سال ۲۰۱۸ کل تولید خرما در جهان، از مرز ۷.۶ میلیون تن گذشته است. این میزان بیش از دو برابر تولید سال ۱۹۹۲، و چهار برابر میزان تولید در سال ۱۹۶۱ است. بر همین اساس در این بازه زمانی، تولید این محصول در ایران نیز چهار برابر شده است. چنان که تولید ۳۰۰ هزار تنی در سال ۱۹۶۱، در سال ۱۹۹۲ به ۵۷۸ هزار تن رسید و در سال ۲۰۱۸ از مرز ۱.۲۵۶ میلیون تن عبور کرد.

## سطح نخلستان‌ها

گزارش‌های فائو در سال ۲۰۱۸ نشان می‌دهد سطح زیر کشت خرما در جهان در این سال حدود ۱.۱۲۷ میلیون تن است. این عدد در سال ۱۹۶۱، ۲۴۱ هزار هکتار بوده و در سال ۱۹۹۹ رقمی حدود یک میلیون هکتار را نشان می‌دهد. بر اساس همین آمارها سطح نخلستان‌های ایران در سال ۲۰۱۸، حدود ۱۵۰ هزار هکتار بوده که نسبت به ۷۸ هزار هکتار سال ۱۹۶۱، رشد دو برابری را نشان می‌دهد.

## بازدهی و عملکرد

بر همین اساس جالب است بدانید که عملکرد خرما در جهان، از سال ۱۹۶۱ تا ۲۰۱۸ میلادی، روندی کاهشی داشته است. این موضوع احتمالاً به دلایلی همچون جنگ‌ها و سطح فناوری‌ها و دانش بکارگیری شده در کشورهای عمدتاً فقیر تولیدکننده این محصول است. عملکرد خرما در کل جهان در سال ۱۹۶۱، رقمی حدود ۷.۸ تن بر هکتار بوده که در سال ۲۰۱۸، ۶.۷ تن کاهش یافته است. طی این مدت روند عملکرد نخلستان‌های ایران روندی افزایشی است، به طوری که که عملکرد ۳.۸ تن بر هکتار در سال ۱۹۶۱، با افزایش تدریجی به ۷.۷ تن بر هکتار در سال ۲۰۱۸ بالغ شده است. ایران ۱۳ درصد از سطح زیر کشت و ۱۵ درصد از تولید خرما، جهان را به خود اختصاص داده است. نکته مهم در این میان شرایط عملکرد این محصول در کشورهای هم‌تراز، همچون مصر است. مصر از نظر ظرفیت‌های اقتصادی و همچنین دانش فنی، تفاوت چندانی با ایران ندارد، حال آنکه عملکرد نخلستان‌های این کشور، تفاوت فاحشی با کشور ما دارد. میزان تولید خرما در مصر با یک چهارم سطح زیر کشت خرما در ایران، بیش از کشور ماست. سطح عملکرد باغ‌های خرما در مصر، در سال ۱۹۶۱، رقمی حدود ۲۴ تن در هکتار بوده که در سال ۲۰۱۸ از مرز ۳۳ تن بر هکتار عبور کرده است. این رقم حتی در سال ۲۰۱۲ با ۳۶ تن بر هکتار در کل تاریخ تولید خرما، جهان رکورد زد.

## کشورهای برتر و جایگاه ایران

به این ترتیب بی‌تردید مصر با به کارگیری مولفه‌های فنی، تولیدکننده برتر خرما در جهان است. پس از مصر، کشورهای برتر تولیدکننده خرما در جهان عبارتند از ایران، الجزایر، عربستان، عراق، پاکستان، سودان، عمان، عمارات



## مقدار تکلوزاده، دبیر کل انجمن ملی خرما ایران

تنها حدود ۹.۱۴ درصد از تولید ناخالص داخلی (GDP) ایران، محصول تجارت خارجی است. در مقام مقایسه می‌توان این رقم را با وابستگی ۸۴.۶ درصدی اقتصاد اسلواکی و وابستگی ۷۸.۳ درصدی اقتصاد امارات متحده عربی به تجارت خارجی مورد بررسی قرار داد. این همه در حالی است که بسیاری از ظرفیت‌های تجارت خارجی ما حتی فعال هم نشده‌اند. به عنوان نمونه، شهرهای ساحلی و بنادر ایران زیر ساخت مناسبی برای تجارت خارجی ندارند و به همین دلیل اصولاً توسعه یافته نیستند. افزون بر این، ایران نتوانسته از برخی مزیت‌های ژئواکونومیک خود آنچنان که باید بهره بگیرد.

ایران به صورت بالقوه می‌تواند به عنوان حلقه وصل ترانزیت کالا میان کشورهای محصور در خشکی و آب‌های آزاد عمل کند و به اقتصاد حدوداً ۳۰۰ میلیارد دلاری این منطقه سلطه پیدا کند. با این همه، تجارت ترک، به عنوان رقیب منطقه‌ای ایران، این فرصت را از چنگ مادر آورده‌اند. استفاده از امکانات صادرات مجدد (re-exportation) از مبدأ ایران هم به دلایل مختلف از جمله تحریم‌های بین‌المللی، در محاق قرار دارد. به این ترتیب، ایران نتوانسته حتی از بدیهی‌ترین مزایای نسبی خود در زمینه تجارت خارجی هم بهره‌برداری کند.

## اقتصاد ایران، همچنان درون‌نگر

یکی از بخش‌های مهم اقتصاد مقاومتی که سیاست‌های کلی آن توسط مقام معظم رهبری ابلاغ شده، توجه هم‌زمان به تجارت با جهان، در عین توجه به ظرفیت‌های داخلی است. اقتصاد ایران به دلیل دهه‌ها تحریم عمده متکی به داخل بوده و بخش عمده‌ای از تولید ناخالص داخلی (GDP) مانده ناشی از تجارت با کشورهای دیگر که نتیجه تولید و مصرف داخلی بوده است. جداول کتاب «جهانی از اعداد» که توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران منتشر شده، نشان می‌دهد اقتصاد برخی کشورهای که در نزدیکی ایران واقع شده‌اند تاچه اندازه مبتنی بر تجارت خارجی است. به عنوان نمونه در سال ۲۰۱۳ و در امارات متحده عربی، نسبت «معامله» (متوسط واردات به اضافه صادرات کالاها) بر تولید ناخالص داخلی، حدود ۷۸.۳ درصد بوده است. این یعنی بدهی‌بستان تجاری بیش از ۷۸ درصد از تولید ناخالص داخلی امارات متحده عربی را در این سال شکل داده است. همین نسبت در عمان (که پیش از این اقتصادی به شدت بسته داشت) به ۵۵.۴ درصد می‌رسد. رتبه نخست این جدول هم از آن اسلواکی است که ۸۴.۶ درصد از تولید ناخالص داخلی‌اش ناشی از مجموع متوسط واردات و صادرات بوده است. ایران اما در گجای این فهرست قرار می‌گیرد؟ کتاب مورد اشاره نام ایران را نبیاورده اما داده‌های گمرکی ایران نشان می‌دهند مجموع واردات





### ■ موانع و چالش‌های اساسی صادرات خرماي ایران

در نگاهی کلی مهم‌ترین مشکلات و موانع بنیادین صادرات خرماي کشور را می‌توان به شرح زیر بیان کرد:

- ۱- پایین بودن قابلیت رقابت کالاها
- از عوامل موثر در پایین بودن قابلیت رقابت کالاهای صادراتی می‌توان به مولفه‌های زیر اشاره کرد:
- بالا بودن قیمت تمام‌شده محصول
- بالا بودن نرخ تسهیلات اعتباری بانک‌ها
- پایین بودن نرخ بهره‌وری نیروی کار
- فرسوده بودن ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی در برخی واحدها
- ناتوانی واحدهای تولیدی در دستیابی به فناوری‌های پیشرفته عمدتاً به سبب مشکلات ارزی و کمبود سرمایه
- دخالت دولت در قیمت‌گذاری
- خرید مواد اولیه از منابع دست دوم، به صورت غیر انبوه
- مشکلات مربوط به انتقال ارز به داخل و خارج از کشور
- دیوان سالاری در اخذ برخی از مجوزها
- ۲- کم‌رنگ شدن مشوق‌های صادراتی
- ۳- نقش کم‌رنگ مناطق آزاد کشور در عرصه صادرات
- ۴- عدم ثبات نسبی نرخ ارز
- ۵- فقدان دیپلماسی اقتصادی

### ■ چالش‌های صنعت خرما بر اساس تحلیل تطبیقی زنجیره ارزش:

- ۱- خرده‌مالکی و قیمت تمام‌شده بالای محصول به دلیل سوءمدیریت
- ۲- هزینه‌های تولید و نرخ اندک در باغات
- ۳- پایین بودن ضریب نفوذ دانش و نشر آن، عدم استفاده از دانش نوین تولید و فراوری
- ۴- فقدان دیپلماسی اقتصادی و عدم ثبات نسبی نرخ ارز و کم‌رنگ شدن مشوق‌های صادراتی
- ۵- ناکارآمدی کانال‌های توزیع و وجود واسطه‌ها بین تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان
- ۶- مشکلات ناشی از نقدينيگي واحدهای بسته‌بندی خرما در فصل برداشت، به جهت تامین مالی باغداران و خرید وسایل اولیه جهت تامین بهداشت محصول (ضرورت تامین سرمایه در گردش جهت تجهیز بهداشتی واحدها).
- ۷- کمبود واحدهای درجه‌بندی و بسته‌بندی بهداشتی خرما که به کاهش کیفیت و ارزش خرما منجر می‌شود.
- ۸- کمبود صنایع اقتصادی تولید شیرینی خرمایی و صنایع دستی و صنایع تبدیلی با توجه به حجم بالای ضایعات خرما
- ۹- آفات رو به گسترش در سطح مناطق تولید که در نهایت موجب کاهش کمی و کیفی محصول می‌شود.
- ۱۰- پایین بودن قابلیت رقابت کالاها

متحدۀ عربی و تونس. در این میان مصر بیشترین و عراق کمترین درجه عملکرد را به خود اختصاص داده‌اند. در میان این ۱۰ کشور، علاوه بر مصر، نخلستان‌های کشورهای عربستان، عمان، امارات و حتی سودان عملکردی بهتر از نخلستان‌های ایران دارد. توضیحات بالا نشان می‌دهد از منظر سطح زیر کشت نیز در میان این ۱۰ کشور گسترده‌ترین نخلستان‌ها مربوط به کشور عراق است. در این میان آمارهای فائو نشانگر آن است که عملکرد نخلستان‌های ایران در میان کل کشورهای دنیا در جایگاه دوازدهم قرار دارد. طبق آخرین اطلاعات مرکز آمار ایران و آمارنامه محصولات کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی طی ۲۵ سال گذشته میزان تولید خرما در کشور بیش از ۵ برابر افزایش یافته است. احصا قوانین مغل و دست و پاگیر در حوزه‌های اقتصادی، سرمایه‌گذاری و بهبود فضای کسب و کار با نگاه علمی و ارائه راهکار رفع آنها باید در دستور کار باشد تا به دستاوردهای عملیاتی در زمینه حمایت از تولید دست پیدا کنیم متأسفانه برخی قوانین دست و پاگیر کمر تولید را شکسته است و عوامل متعددی از جمله مالیات بر ارزش افزوده، عوارض گمرکی و نرخ سود تسهیلات بانکی تولیدکنندگان را دچار مشکل کرده که باید از میان برداشته شود.

در حال حاضر بیش از ۱۸۰ هزار فقره قانون وجود دارد. تعدد قوانین که در بین آنها قوانین زائد زیادی به چشم می‌خورد موجب شده تافضای سخت و طولانی را برای بهبود فضای کسب و کار و رشد بخش خصوصی ایجاد کند. متأسفانه در ایران، گستردگی، تعدد، ابهام و پیچیدگی مقررات با ایجاد زمینه تعابیر و تفاسیر متعدد، شرایط را برای پیدایش فساد مالی و اداری فراهم آورده و با افزایش هزینه تولید، بسیاری از کسب و کارها را به سمت فعالیت‌های غیررسمی سوق داده است. براساس گزارش رقابت‌پذیری سال ۱۷-۲۰۱۶ ایران در شاخص بار مقررات دولتی در جایگاه ۹۷ از بین ۱۳۸ کشور قرار گرفته است. همچنین تورم مقرراتی سبب رویگردانی کارآفرینان از فعالیت رسمی و بزرگ شدن بخش غیررسمی اقتصاد شده است. مادامی که اخذ مجوزها دارای فرآیندی پیچیده، مبهم و پرهزینه باشد، تمایل اشخاص به فعالیت در بخش رسمی اقتصاد، به دلیل دشوار بودن تبعیت از مقررات، کاهش می‌یابد. از طرف دیگر عدم ثبات قوانین منجر به ایجاد نااطمینانی در محیط فعالیت‌های اقتصادی اعم از تولید و بازرگانی می‌شود و امکان برنامه‌ریزی را سلب می‌کند. لازم به ذکر است که هدف بخش خصوصی از طرح مشکل تعدد قوانین دست و پاگیر، لزوماً حذف همگی آنها نیست بلکه کاهش تعداد مقررات و افزایش کیفیت سایر قوانین مدنظر است؛ به نحوی که کمترین اثر سوء را بر عملکرد بنگاه‌ها داشته باشد قوانین دست و پاگیر بیمه‌ای، بانکی (نرخ بالای تسهیلات و بروکراسی اداری اخذ آن)، مالیاتی (اخذ مالیات به صورت سلیقه‌ای)، همچنین عدم ثبات نرخ ارز و غیر واقعی بودن این نرخ و قوانین غیر کارشناسی منجر به کاهش صادرات محصولات کشاورزی و به طبع آن ضرر تولیدکنندگان این بخش شده است که نیاز به اصلاح آن احساس می‌شود چرا که این قوانین تولیدکننده واقعی را اذیت می‌کند.

### عملکرد خرما

در جهان، از سال

۱۹۶۱ تا ۲۰۱۸

میلادی، روندی

کاهشی داشته

است. این موضوع

احتمالاً به دلایلی

همچون جنگ‌ها و

سطح فناوری‌ها و

دانش بکارگیری

شده در

کشورهای عمدتاً

فقیر تولیدکننده

این محصول است



# بازاری شیرین برای خارجی‌ها

خام بخش زیادی از شکر مصرفی، وارداتی است و بعد از فرآوری به محصولات مثل انواع شربت تبدیل می‌شود.

نوشیدنی‌های گازدار نیز بسیار محبوب هستند. شهروندان ایران به طور متوسط سالانه ۴۲ لیتر نوشیدنی گازدار می‌نوشند؛ حال آنکه میانگین جهانی ۱۰ لیتر است. نوشیدنی‌های گازدار، به صورت خام یا فرآوری شده وارد می‌شود. این روند به تدریج در حال تغییر است و مردم به تدریج به استفاده بیشتر از آب و نوشیدنی‌های سنتی رو می‌آورند. شیر، برنج، گوشت و تخم‌مرغ، مهم‌ترین اقلام مصرفی در میان اقشار متوسط و ضعیف هستند. ایران در میانه یک دگرگونی غذایی است. تعداد افرادی که از سوءتغذیه بالا رنج می‌برند به حداقل رسیده است و تغییر رژیم غذایی نرخ ابتلا به دیابت و آمار چاقی را افزایش می‌دهد. نرخ بالای بیکاری و افت ارزش قیمت پول ملی و تحریم‌ها، ترکیب سبب غذایی را تغییر داده است. ایرانیانی که جز طبقات متوسط و پایین هستند به ناچار سبد غذایی ارزان‌تر و کم‌ارزش‌تری انتخاب می‌کنند، روغن و میوه‌های مصرفی آنها ارزش غذایی کمتری دارد و سبزیجات متنوع استفاده نمی‌کنند. جای خالی ریزمغذی‌ها به ویژه ید و آهن به مشکلی جدی تبدیل می‌شود. آمار بیماری‌های مرتبط مانند کم‌خونی ناشی از فقر آهن به شدت افزایش یافته است. دولت‌های مختلف ایران با استفاده از برنامه‌های جایگزین به دنبال مقابله با این معضل هستند. واردات مکمل‌های غذایی روند صعودی گرفته است.

## فرصت‌های سرمایه‌گذاری

عزم جدی ایران برای تقویت صنعت غذای کشور به آن معناست که مسیر سرمایه‌گذاری هموار است و از آن حمایت می‌شود. یکی از راهبردهای حضور شرکت‌های خارجی در بازار ایران، تقویت روند صنعتی‌سازی و کمک به بومی‌سازی آن است. تعدادی از شرکت‌های مطرح اروپایی همین راهبرد را در پیش گرفته‌اند تا از حضور خود در بازار صنعت غذای ایران، اطمینان حاصل کنند. راهبرد دیگر واردات عمده محصولات غذایی و بسته‌بندی آن در داخل کشور است. این گزینه برای شرکت‌هایی که در زمینه غذاهای تاندمصرف و این گونه اقلام فعالیت می‌کنند ایده‌آل است. شرکت‌ها به کمک این سیاست می‌توانند با موفقیت با شرکت‌های خارجی دیگر رقابت کنند. ایران

بازار و صنعت غذای ایران، جذابیت‌ها و ظرفیت‌های بسیاری برای شرکت‌های خارجی به همراه دارد.

صنعت غذا بزرگ‌ترین حوزه اقتصادی غیرنفتی در ایران است. بیشترین حجم اشتغال‌آفرینی صنعتی به این صنعت مربوط می‌شود (۱۶۸ درصد). آمار حاکی از آن است که در حال حاضر بالغ بر ۱۱ هزار و ۲۰۰ واحد صنعتی در بخش تولید و فرآوری محصولات غذایی، فعالیت می‌کنند. ۵۶ درصد از این تعداد، جزء واحدهای کوچک به حساب می‌آیند.

## بازاری ۴۲ میلیارد دلاری

حجم بازار شکل گرفته حول صنعت غذا به حدود ۴۲ میلیارد دلار بالغ می‌شود. اهمیت اقتصادی و نقش تعیین‌کننده این بازار در امنیت غذایی؛ آن هم در شرایطی که کشور با شدیدترین تحریم‌های اقتصادی به سر می‌برد باعث شده که خودکفایی غذایی، جزء اولویت‌های راهبردی سیاست‌گذاران اقتصادی ایران باشد. با این حال عواملی مثل سرمایه‌گذاری ناکافی، قدیمی بودن تجهیزات و ماشین‌آلات تولید، کمبود ذخایر آب و زمین‌های زراعی قابل کشت باعث شده که ایران همچنان یکی از واردکنندگان بزرگ محصولات غذایی باشد. شوری خاک و کم‌آبی به عنوان دو مانع اساسی، توسعه بخش کشاورزی را با مشکل اساسی مواجه کرده است. با این وجود صنعت غذای ایران رشدی چشمگیر داشته است زیرا حجم واردات ۲۰ درصد کاهش یافته و اکنون ۸۰ درصد غذای موردنیاز مردم در داخل تولید می‌شود.

دولت با اعطای وام و مشوق‌های اقتصادی و ترغیب شرکت‌ها سعی در ارتقای سطح تولید و زیرساخت‌های آن دارد. حمایت مالی می‌تواند ابزاری موثر برای اقتباس فناوری‌های روز از کشورهای غربی و فعالان خرد و متوسط باشد تا صنعت غذای ایران دانش فنی، تجهیزات و رویه‌های خود را به‌روزرسانی کند.

## سبد غذایی ایرانیان

ایرانی‌ها عاشق نان هستند. سرانه مصرف نان حدود ۱۶۰ کیلوگرم است؛ یعنی تقریباً ۶ برابر میانگین جهانی. بخش عمده نان در داخل تولید می‌شود اما دولت متناسب با سطح کشت سالانه، اقدام به واردات آرد می‌کند. شهروندان، مقدار قابل توجهی شکر مصرف می‌کنند. ماده

شروع تبلیغاتی بسیار خوبی برای خارجی‌ها است و از طریق بازار مهم و جذاب این کشور می‌توان به بازار همسایگان هم نفوذ کرد. در دنیای ارتباطات و اینترنت؛ تقاضا برای محصولات جدید به ویژه در میان جوانان رو به افزایش است و بخش زیادی از اقلام مورد درخواست در بازار داخلی وجود ندارد. طیف جدیدی از مصرف‌کنندگان ایرانی به ویژه آنهایی که به طبقات اجتماعی-اقتصادی بالا تعلق دارند حاضرند برای کیفیت و تنوع بیشتر، بهای بیشتری پرداخت کنند. بازار غذای ایران، جذابیت‌های بسیاری دارد اما حداقل در یکی دو سال آتی بعید است شاهد حضور محسوس شرکت‌های خارجی باشیم؛ ادامه کرونا، تشدید تحریم‌ها، افت قابل توجه ارزش پول ملی و عدم قطعیت و بی‌ثباتی اقتصادی از جمله مهم‌ترین موانع پیش‌رو است. بسیاری از شهروندان اقلام خوب و باکیفیت داخلی اما ارزان را به نمونه‌های مشابه وارداتی ترجیح می‌دهند با این همه نسل جوان به تجربه مصرف کالای خارجی علاقه‌مند است. نتایج بازارسنجی‌ها حاکی از آن است که حداقل ۱۰ درصد از مصرف‌کنندگان، تفاوت قیمت محصولات خارجی را پرداخت می‌کنند. تنوع طلبی غذایی، ضریب بالای نفوذ اینترنت، رونق خرید و فروش آنلاین و نیز حضور استارت‌آپ‌های تخصصی هم به نوبه خود سیگنالی امیدوارکننده به شمار می‌آید. زمینه برای معرفی مفاهیم نوین غذایی آماده است.

#### ■ محصولات مهم

محصولات غذایی مهم ایران عبارت‌اند از: گندم، برنج، چای، خرما، آجیل (پسته، گردو و بادام)، ماهیان خاویاری (عمدتاً برای صادرات)، صیفی‌جات، گوشت و فرآورده‌های لبنی. ایران بزرگ‌ترین صادرکننده پسته، انار، خرما، زعفران و خاویار در جهان است. ادویه‌جات، میوه و سبزی هم از جمله مهم‌ترین محصولات ایران است. انار ساوه و خرمای مضافتی هم در وضعیت GI هستند و تحت حمایت توافقنامه لیسبون قرار دارند. در سال ۲۰۱۹ حجم فروش نوشابه‌ها ۲۵ درصد افزایش یافت. در پایان این دوره ارزش اقتصادی این بخش به یک تریلیون ریال افزایش یافت.

#### ■ بخش‌های رو به رشد

غذاهای بسته‌بندی‌شده  
نوشیدنی‌های نوین  
اقلام اساسی  
بازار تجارت الکترونیک به نسبت بکر (با ارزشی حدود یک میلیارد دلار)  
روند رو به رشد بازار فست‌فود (میانگین هزینه ماهانه خانوار ۲۴۱ یورو)

#### ■ تنوع نسبتاً اندک محصولات

رشد خرده‌فروشی‌های مدرن، فرصتی منحصربه‌فرد است. محصولات اتحادیه اروپا (مثل آب‌میوه‌های کاملاً طبیعی و مرغوب و خوراکی‌های ارگانیک) به احتمال زیاد به اقبال بازار مواجه می‌شود.

عوارض مالیاتی محصولات بسته‌بندی‌شده در مقایسه با اقلام فله بیشتر است؛ بنابراین دولت حامی بسته‌بندی محصولات وارداتی در داخل کشور است. آگاهی مردم درباره فرهنگ غذای سالم رو به افزایش است.

حضور گسترده هایپرمارکت‌ها و فروشگاه‌های زنجیره‌ای، توزیع سراسری را آسان و مقرون‌به‌صرفه می‌کند.

#### ■ اقلام صادراتی به ایران

غلات  
غذای حیوانات خانگی  
خوراک طیور  
غذای کودکان  
آرد، نشاسته  
فرآوری شیر  
دانه‌های روغنی و سایر مشتقات سویا  
شیر خشک  
گندم  
رب و پودر کاکائو  
عصاره‌های گیاهی و شکر  
گوشت گوسفند و بز (تازه و منجمد)  
سبزیجات آماده (تازه و منجمد)، میوه و آجیل

#### ■ ضعف و قوت فست‌فودهای ایرانی

همان‌طور که گفته شد فرهنگ مصرف غذای آماده یا فست‌فود روز به روز با اقبال بیشتر ایرانیان مواجه می‌شود. ایرانی‌ها عاشق غذای آماده هستند؛ نه به این دلیل که نوعی غذاست؛ بلکه به عنوان فعالیتی سرگرم‌کننده و وسیله‌ای برای معاشرت و تعامل اجتماعی. در ادامه به گزیده‌ای از گزارشی که توسط شرکت توسعه ارتباطات اقتصادی تهیه شده است نگاهی می‌اندازیم.

براساس آمار رسمی در سال ۲۰۱۳ حدود ۷۹ میلیون ایرانی (۲۳.۸ میلیون خانواده) سالانه ۶.۳ میلیارد دلار برای صرف غذا در رستوران‌ها هزینه می‌کنند. طی این چند سال (از ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۲)، متوسط وقت‌گذرانی ایرانی‌ها در رستوران‌ها ۱۲۰ درصد افزایش یافته است. برآوردها حاکی از آن است که این نرخ در سال‌های آینده به طرز قابل توجهی افزایش خواهد یافت. درحال حاضر خانوارهای ایرانی سالانه ۲ میلیارد دلار (حدود ۸۵ دلار بابت هر خانواده) صرف غذای حاضری می‌کند. تخمین زده می‌شود که یک‌سوم هزینه‌های ایرانیان در رستوران‌ها به بخش فست‌فود مربوط می‌شود. ایرانیان ثروتمند (دهمین دهک) ۴۱ برابر دهک اول در رستوران‌ها خرج می‌کنند (۱۳۰۰ دلار در مقابل ۳۱ دلار در سال). چهار سازمان کلیدی دولتی در زمینه اعطای مجوز برای فعالیت فست‌فود نقش دارند که عبارت‌اند از: پلیس، شهرداری، وزارت بهداشت و اتحادیه مربوطه. تخمین زده می‌شود که ۲۰،۰۰۰ فست‌فود در ایران فعالیت می‌کنند که عمدتاً در تهران مستقر هستند. فست‌فودها در ۴ شهر بزرگ دیگر (شیراز، اصفهان، مشهد و تبریز نیز) به تعداد زیاد وجود دارد. با این حال از نظر کیفیت و کارایی، تفاوت زیادی میان فست‌فودهای زنجیره‌ای جهان و هم‌تایان ایرانی آنها در ایران وجود دارد. حتی در بین واحدهای ۴ شهر بزرگ دیگر و تهران تفاوت‌های بسیاری وجود دارد.

فست‌فودهای ایران به سه دسته تقسیم می‌شوند:

۱. واحدهای ممتاز و مشهور سطح شهر/کشور ۲- واحدهای با کیفیت متوسط و دارای شهرت محلی ۳- واحدهای باکیفیت پایین و غذای ناسالم  
کمتر از ۵ درصد برندهای فست‌فود ایران در دسته اول

ایرانی‌ها عاشق غذای آماده هستند؛ نه به این دلیل که نوعی غذاست؛ بلکه به عنوان فعالیتی سرگرم‌کننده و وسیله‌ای برای معاشرت و تعامل اجتماعی



قرار دارند. تقریباً ۳۰ تا ۴۰ درصد از فست فودها در دسته دوم قرار می‌گیرند و تقریباً ۵۵ - ۶۵ درصد را گروه سوم تشکیل می‌دهند. نزدیک به ۲۰۰۰۰ فست فود در شهر تهران وجود دارد که تقریباً ۱۰ درصد آنها ثبت نشده‌اند. علاوه بر این، ۵۰ درصد از رستوران‌ها و فست فودهای زنجیره‌ای در ۴ مرکز پایتخت قرار دارند.

شرکت توسعه ارتباطات اقتصادی ۵ رمز کلیدی موفقیت برای باز کردن یک فست فود در ایران را تشریح کرده است. به نظر می‌رسد که فست‌فودهای ایرانی از نقطه‌نظر همه این ۵ معیار فاصله زیادی با استانداردهای جهانی دارند.

#### گوناگونی

تنوع گزینه‌های فست‌فود در ایران بسیار محدود است. ارائه فرمت‌ها نوین، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است؛ چرا که مشتریان در حال حاضر گزینه‌های محدودی دارند.

#### کیفیت

قابل توجهی را ارائه می‌دهد.

فرصت‌های بازار

• بازار داخلی (حدود ۳۷ میلیون ایرانی بین ۱۰ تا ۳۵ سال سن دارند)

- کیفیت تازه و خوب منابع فرآوری‌شده در داخل (کشور چهار فصل)
- کاهش شدت تحریم‌ها
- انس فرهنگی ایرانیان با غذای آماده
- عدم حضور زنجیره فست فودهای بزرگ بین‌المللی در ایران
- مواد غذایی ارزان
- کارگر ارزان

• تشدید فرایند مدرنیزاسیون و گرایش به سوی فرهنگ مدرن (تقاضای بیشتر برای غذاهای حاضری)

نرخ بالای شهرنشینی

چالش‌های بازار



• مدیریت زنجیره تولید ضعیف

• نیروی کم‌مهارت

• عدم داشتن تجربه در بازار بین‌المللی

• شکاف تقاضا بین تهران و سایر شهرها

شرکت توسعه ارتباطات اقتصادی بر این باور است که بسیاری از این چالش‌ها در ۵ تا ۸ سال آینده برطرف خواهد شد، زیرا بازار ایران به رقابت بین‌المللی باز می‌گردد. ایران یک بازار نوظهور و رو به رشد است و فرصت‌های هیجان‌انگیزی برای توسعه دارد. ایران آمار جمعیتی مطلوبی دارد. در حال حاضر، هیچ کسب و کار غالبی در بازار وجود ندارد و بیشتر بنگاه‌های موجود فاقد کیفیت و کارایی همتایان جهانی خود هستند. از جمله چالش‌های شرکت‌های تازه‌وارد فقدان یک سیستم کارآمد برای مدیریت زنجیره تولید است. این معضل اساسی ارائه محصول و خدمات باکیفیت را به چالشی بزرگ تبدیل کرده است.

کیفیت محصول نیز فاکتور مهمی است. کیفیت نمای خارجی و بیرونی فروشگاه نیز حائز اهمیت است. در این زمینه پیشرفت‌هایی حاصل شده است اما همچنان جای پیشرفت وجود دارد.

#### زنجیره تولید

مدیریت زنجیره تولید در مقایسه با استانداردهای جهانی پایین است. برای مثال حفظ کیفیت یکسان در شعبه‌های مختلف، موضوعی چالش‌برانگیز است.

#### منابع انسانی

کارکنان صنعت فست‌فود ایران در زمینه‌های مختلف، به شدت نیازمند آموزش هستند.

#### مکان

موقعیت یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت است. کلید اصلی کار؛ هدف قرار دادن مراکز جمعیتی اصلی است. صنعت فست‌فود به منظور ایجاد زنجیره‌های بین‌المللی در نظر گرفتن توسعه در بازار ایران، فرصت



دبیر انجمن شیرینی و شکلات در گفتگو با صمت تشریح کرد:

## دوران تلخ بازار شیرینی

قیمت شکر از سال گذشته تاکنون حدود ۱۵۰ درصد افزایش پیدا کرده است. شکر، بخش عمده مواد اولیه تولید شیرینی و شکلات را تشکیل می‌دهد؛ بنابراین ما برای تامین شکر باید هزینه هنگفتی انجام دهیم. از طرفی دولت، خواسته یا ناخواسته قادر به تامین قسمت بزرگی از نیاز ما به شکر نیست و از همین رو ما ناچار هستیم تا شکر را با قیمت‌های گزاف از بازار آزاد تهیه کنیم.

مغازه‌ای در ادامه به مشکلات مربوط به تامین گندم و آرد اشاره کرد و گفت: «شیرینی و شکلات در دسته‌بندی کالاهای لوکس قرار گرفته‌اند و به همین دلیل آرد و گندم یارانه‌ای به تولیدکنندگان این محصولات تعلق نمی‌گیرد. متأسفانه میزان مجاز خرید در مجوزهایی که برای خرید گندم و آرد صادر می‌شود پاسخگوی نیاز ما نیست و به ناچار، مجبور هستیم که بخش اعظمی از آرد مورد نیاز را با قیمت‌های گزاف از بازار سیاه تهیه کنیم». وی در بخش دیگری از سخنان خود به افزایش شدید قیمت شیر خشک نیز اشاره کرد و گفت: «قیمت این محصول پر مصرف نیز از ۲۵ هزار تومان به بالای ۷۵ هزار تومان رسیده است. قیمت روغن نیز با جهشی عجیب از ۶ هزار تومان به ۱۶ هزار تومان رسیده است. این افزایش بی حساب و کتاب قیمت‌ها ضربه شدیدی به تولید صنایع غذایی مخصوصاً شیرینی و شکلات وارد کرده و تاثیر مستقیمی بر قیمت تمام‌شده محصولات دارد. همین امر موجب شده تا ما نه تنها در عمل به تعهدات داخلی بلکه در زمینه تعهدات تجاری و صادراتی خود نیز با مشکل روبرو شویم».

### بازاری که از دست رفت

وی در ادامه افزود: «شیوع ویروس کرونا و مواردی که ذکر شد دست به دست یکدیگر دادند تا در مجموع حدود ۴۰ درصد از میزان تولید و بازار خود را از دست بدهیم. امروزه مردم به دلایل شرایط معیشتی، بیشتر به دنبال تهیه کالاهای اساسی و لازم خود مانند گوشت و مرغ هستند تا شکلات. به عبارتی می‌توان گفت شکلات و شیرینی به اولویت چهارم یا پنجم مردم تبدیل شده است. بنابراین بازار تولیدکنندگان این صنف بیش از ۴۰ درصد کوچک‌تر شده است». دبیر انجمن شیرینی و شکلات ایران در بخش پایانی صحبت‌های خود به صاحبان سرمایه توصیه کرد در شرایط کنونی از سرمایه‌گذاری در صنعت شکلات و شیرینی خودداری کنند. مغازه‌ای در این زمینه گفت: «علی‌رغم از دست رفتن ۴۰ درصدی بازار هدف صنعت شکلات و شیرینی، فعالان این صنعت با پدیده قاچاق نیز روبرو هستند. از طرفی تولید اسمی ما نیز به شدت کاهش پیدا کرده و به همین دلیل فروش و توزیع ما نیز به شدت با افت روبرو شده است».



جمشید مغازه‌ای گفت: «شیوع ویروس کرونا و عدم مدیریت داخلی دست به دست یکدیگر دادند تا در مجموع حدود ۴۰ درصد از میزان تولید و بازار شیرینی و شکلات را از دست بدهیم».

مهمترین فرصت‌ها و چالش‌های پیش روی صنعت شیرینی و شکلات چیست؟ برای بررسی ابعاد مختلف این موضوع با دبیر انجمن شیرینی و شکلات به گفتگو نشستیم.

### ارز تک‌نرخ‌ی شود

جمشید مغازه‌ای اظهار داشت: «در حال حاضر مهم‌ترین چالش و معضلی که فعالان صنایع غذایی کشور با آن دست و پنجه نرم می‌کنند، تامین مواد اولیه است. نوسان شدید قیمت و نرخ ارز، عدم حمایت دولت از صنایع و چند مورد دیگر از دغدغه‌های مهم فعالان این حوزه است. بهترین راهکار برای حل بخش بزرگی از این چالش‌ها تک‌نرخ‌ی کردن ارز است. دولت باید ارز ۴۲۰۰ تومانی را به طور کامل حذف کند. همچنین باید وضعیت مواد اولیه را مشخص کند. برخی از مواد مورد نیاز صنایع غذایی مانند آرد، روغن، شکر، شیر خشک و غیره که تولید داخل هستند نیز در انحصار دولت قرار دارد و ما هر روز شاهد تغییر قیمت این محصولات هستیم». وی افزود: «نوسان قیمت در طولانی مدت موجب می‌شود که نتوانیم به هیچ کدام از تعهدات مالی و صادراتی خود عمل کنیم. تولیدکننده با بحران‌های متعددی روبرو می‌شود. تولیدکنندگان در شرایط کنونی در ارتباط با مسئله گندم دچار بحران هستند. وزارت صمت از یک طرف عنوان می‌کند که خود تولیدکننده باید گندم مورد نیازش را تهیه کند و از سمتی دیگر مجوز واردات گندم را صادر نمی‌کند».

### تهیه شکر از بازار سیاه

دبیر انجمن شیرینی و شکلات ایران در ادامه به مشکل تامین شکر نیز اشاره کرد و گفت: «متأسفانه



دولت، خواسته یا ناخواسته قادر به تامین قسمت بزرگی از نیاز ما به شکر نیست و از همین رو ما ناچار هستیم تا شکر را با قیمت‌های گزاف از بازار آزاد تهیه کنیم

# صنایع غذایی گلها نوستالژی صدساله مردم ایران



راه رسید تا چرخ صنعت را این بار به مدد دانش و فناوری روز و نیروی جوانی به حرکت در آورد.

## تولید بیش از ۳۵۰ نوع محصول

رئیس هیئت‌مدیره صنایع غذایی گلها خاطرنشان کرد: «با افتخار اعلام می‌کنم امروز که حدود ۲۰ سال از کار نسل سوم گلها می‌گذرد این مجتمع غذایی توانسته است بیش از ۳۵۰ نوع محصول و یک کارآفرینی عظیم چند هزار نفره در سراسر کشور ایجاد کند. صنایع غذایی گلها با یک قرن حضور پرافتخار در صنعت غذای ایران و کسب انواع افتخارات، جوایز و گواهینامه‌های ملی و بین‌المللی و دارا بودن متنوع‌ترین سبد غذایی از دیرباز تا امروز میهمان بی‌بدیل سفرهای مردم شریف ایران بوده است. افتخار ما این است که کودکان دیروز، مادران و پدران امروز و آینده‌سازان این مملکت و تمامی نسل‌های میهن عزیزمان با گلها رشد کرده‌اند و طعم آشنای آن را به خاطر می‌سپارند. بی‌تردید تا روزی که این مردم وفادار خاطرات شیرین خود را با عطر و طعم محصولات گلها رقم می‌زنند و همراه وفادار گلها هستند، صنایع غذایی گلها همچنان بر قله‌های افتخار می‌درخشد».

## واحد نمونه استاندارد و برند محبوب مصرف‌کنندگان

کریمی تفرشی افزود: «صنایع غذایی گلها امروز با داشتن بیش از ۳۵۰ نوع محصول دارای بالاترین تنوع محصول در سبد غذایی خانوار می‌باشد و بیشترین گواهینامه‌های ملی و بین‌المللی و جوایز و افتخارات را در کشور کسب کرده است. همچنین این مجموعه یک اشتغال‌آفرینی بزرگ چند هزار نفره در سطح کشور ایجاد کرده است. صنایع غذایی گلها از جمله برندهایی است که دارای بالاترین گواهینامه‌ها و افتخارات ملی و بین‌المللی است. این مجموعه در چندین سال متوالی، واحد نمونه استاندارد بوده است. همچنین افتخار این را داشته که در سال‌های متوالی عنوان برند محبوب مصرف‌کنندگان را کسب کند که حاکی از اعتماد مشتریان و مصرف‌کنندگان فهیم گلها بوده است. همچنین این شرکت اولین دارنده نشان استاندارد نمک طعام در ایران است. جزء اولین برندهایی هستیم که گواهی ثبت بین‌المللی تأیید و نظارت بر غذا و دارو را از FDA آمریکا دریافت کردیم».

وی در ادامه تصریح کرد: «صنایع غذایی گلها اولین کارخانه‌ای است که موفق به دریافت گواهی قدمت بیش از صد سال از یونسکو شده است و این افتخار بزرگی برای برند گلها و کشور ماست. این برند یکی از قدیمی‌ترین و نام‌آشناترین برندهایی است که از دیرباز بر سر سفره‌های مردم ایران جایگاه ویژه‌ای داشته و در حافظه تاریخی مردم ایران به عنوان یک برند نوستالژیک جای گرفته است».



رئیس هیئت‌مدیره صنایع غذایی گلها گفت: صنایع غذایی گلها اولین کارخانه‌ای است که موفق به دریافت گواهی قدمت بیش از صد سال از یونسکو شده است و این افتخار بزرگی برای برند گلها و کشور ماست. صنایع غذایی گلها به واسطه عملکرد درخشان و مدیریت خوب این مجموعه توانسته است به یک برند خوشنام و معتبر در عرصه صنایع غذایی کشور تبدیل شود. در همین راستا با رئیس هیئت‌مدیره این شرکت به گفتگو نشستیم.

## تصمیم مهم نسل اول

رئیس کارگروه کسب و کارهای جاده ابریشم سازمان ملل - یونسکو، ریاست هیئت‌مدیره تعاونی تولیدکنندگان محصولات غذایی کشور، رئیس هیئت‌مدیره اتحادیه تعاونی‌های توزیع و فروش محصولات غذایی، رئیس هیئت‌مدیره مجتمع صنایع غذایی گلها و هلدینگ آل ام کا تی (MKT GROUP)، نائب رئیس هیئت‌مدیره انجمن علوم و فناوری غلات ایران، عضو هیئت‌مدیره کانون انجمن‌های صنایع غذایی کشور و کارآفرین برتر جهان اسلام از جمله سمت‌ها و دستاوردهای رئیس هیئت‌مدیره صنایع غذایی گلهاست. مهدی کریمی تفرشی ضمن بیان این مطلب اظهار داشت: «مفتخر هستم که به عنوان نسل سوم مجتمع صنایع غذایی گلها، از سال ۱۳۸۰ مدیریت این مجموعه را عهده‌دار باشم. مجتمع صنایع غذایی گلها در سال ۱۳۱۸ به صورت سنتی فعالیت خود را از پله نوروز خان آغاز نمود. در آن دوره ادویه‌جات و سبزیجات خشک در کاغذهای قیفی شکل به فروش می‌رسید. بنیانگذار گلها اولین کسی بود که از ملوان‌های روسی، نایلون‌های یک طرف دوخت، خریداری و مواد غذایی را با کمک اتوهای ذغالی در آن بسته‌بندی کرد. در آن دوره نسل اول گلها با توجه به مقتضای زمان و شرایط جامعه و نیاز آن دوره تصمیم مهمی گرفت. آن تصمیم مهم موجب تاسیس مجموعه عظیم و ماندگار امروزی گردیده است».

وی در ادامه افزود: «در سال ۱۳۴۵ نسل دوم این مجموعه فعالیت خود را آغاز و هماهنگ با شرایط جامعه، مسیر حرکت از تولید سنتی محصولات به سوی صنعتی شدن را طی کرد. تلاش‌های نسل دوم گلها به همت و تلاش مرحوم عبدالرضا کریمی تفرشی به ثمر نشست و این مجموعه شکلی صنعتی به خود گرفت. به موازات حرکت رو به جلو و گام نهادن در مسیر تکنولوژی؛ نیاز به افکار و اندیشه‌های نو احساس شد. این درست زمانی بود که نسل سوم گلها در ابتدای دهه ۸۰ با تفکری نوین از



در گفت‌وگوی صمت با بنیانگذار گروه صنایع غذایی و نوشیدنی سولیکو  
(کاله) مطرح شد:

## اعتقاد و ایمان به کشور رمز موفقیت است

■ لزوم حرکت به

سمت تولید صادرات محور و

پرداخت مشوق‌های صادراتی

سلیمانی همچنین اظهار کرد: «اگر محصولی قابلیت صادرات نداشته باشد چرا باید به دست مردم کشور برسد؟ چرا باید مردم جنس بی کیفیت مصرف کنند؟ محصولی که برای صادرات مناسب نیست بدون شک از کیفیت لازم هم برخوردار نیست و از این جهت نباید به دست مردم برسد. مادر کشور خود متخصصان و مهندسان صنعتی بسیار حاذقی داریم که باید از ظرفیت آنها استفاده کنیم. باید از ظرفیت دانشگاه‌های خوب کشور در راستای تولید صادرات محور استفاده و حتماً اقدام به صادرات کنیم. تولیدکنندگان کشور باید خود را با تولیدکنندگان خارجی قیاس کنند. اگر تولیدکننده داخلی بتواند صادرات و ارزش آوری داشته باشد اقدام بسیار مهمی است که باید به آن اهمیت داد. آیا برای ارزش آوری به کشور حتماً باید نفت بفروشیم؟ خیر. ما باید از دانش خود استفاده کنیم و با استفاده از همین دانش صادرات کشور را توسعه دهیم».

■ باید وزیر صادرات داشته باشیم

سلیمانی در ادامه خاطر نشان کرد: «تا زمانی که ما وزیر صادرات نداشته باشیم مشکل صادراتی در کشور ما وجود خواهد داشت. کشور ما به مشاورین و نخبگان اقتصادی احتیاج دارد».

وی در ادامه برخی مطالب مطرح شده در خصوص درآمد بالای صنایع غذایی را رد کرد و گفت: «متأسفانه صنایع غذایی کشور در بدترین وضعیت سوددهی قرار دارند. اگر امروزه صنایع بزرگ کشور را از نظر درآمد رتبه بندی کنند بدون شک صنایع غذایی در انتهای لیست قرار می گیرند. در کمال ناباوری سود فروش محصولات لبنی کمتر از یک درصد است. وقتی سود تولیدکننده لبنیات در کشور حتی به یک درصد نمی رسد چگونه می توان صنعت لبنی قابل صادرات داشت؟». وی افزود: «ارزش ارز متغیر در اقتصاد توری و فروش کالای اساسی با قیمت مصوب امکان پذیر نیست و باعث نابودی صنعت می شود. ارزش ارز در زمان قرارداد باید معتبر و قابل پرداخت باشد تا در صنعت اجرایی گردد. چگونه می توان سرمایه گذار را مجاب کرد که با بهره بانکی ۲۴ درصد به بالا، تورم بالای ۴۰ درصد و سود کمتر از یک درصد در صنعت لبنی کشور سرمایه گذاری کند؟ کدام عقل سلیمی سرمایه گذاری در این صنعت را تأیید می کند؟» غلامعلی سلیمانی در پایان با بیان اینکه ایران ظرفیت بسیار بالایی در صنایع تبدیلی دارد گفت: «تولیدکنندگان کشور در این زمینه بسیار خوب عمل کرده اند اما در کمال تأسف دولت ما با تصمیم گیری در اتاق های در بسته مانع این عمل می شوند. دولت ما صنعتگران و تولیدکنندگان را به حال خود رها کند و مالیات و ارزش خود را بگیرد. دولت باید قیمت گذاری دستوری را رها کند و اجازه دهد قیمت محصولات لبنی را عرضه و تقاضا مشخص کنند».



شرکت کاله از جمله برندهای معتبر و سابقه در بازار لبنیات کشورمان است. در همین راستا با مدیر عامل این شرکت به گفت‌وگو نشستیم و از وی درباره مهم ترین مشکلات فعالان این حوزه سوال کردیم. غلامعلی سلیمانی در ابتدای این گفت‌وگو اعتقاد و ایمان به کشور را رمز موفقیت خود در بازار صنایع غذایی عنوان کرد و گفت: «این موضوع مرا وادار کرده است تا روز به روز فعالیت و تولید خود را افزایش دهم و جزء تولیدکنندگان برتر کشور باشم. بقای کشور در چرخه تولید به وضعیت مالیات و صادرات بستگی دارد. بنابراین تولیدکننده باید حتماً دانش تولید قابل صادرات را داشته باشد. وقتی تولیدکننده به این دانش دست پیدا کند بسیاری از مشکلات در حوزه صنایع غذایی برطرف خواهد شد».

■ سرمنشأ مشکلات صنعتی کشور

سلیمانی اظهار کرد: «یکی از مشکلات صنعتگران متغیر بودن ارزش ارز در اقتصاد توری و کشور و تولید کالای اساسی با قیمت مصوب دولت (قیمت گذاری دستوری) است. این به معنای نابودی صنعت در مملکت و از بین بردن صادرات است که برخلاف دستور رهبر معظم و تأکیدات ایشان درباره از بین بردن فقر و رونق تولید است. ارزش ارز در زمان قرارداد تسهیلات باید مشخص و بر آن اساس صنعتگران بدهی ارزی را پرداخت کنند».

وی افزود: «امروزه بزرگ ترین مشکل صنعتگران در تمام حوزه ها چند نرخی بودن ارز است. به عبارتی می توان گفت سرمنشأ تمام مشکلات اقتصاد امروز کشور به چند نرخی بودن ارز باز می گردد. متأسفانه تک نرخی نبودن ارز عمدتاً سبب ایجاد امتیازات غیر عادلانه ای برای برخی واردکنندگان شده است».

این تولیدکننده صنایع غذایی در ادامه تأکید کرد: «اختصاص ارز دولتی برای واردات هم به ضرر مردم است و هم تولید. ما باید در ازای تولید خود مالیات ببریم. متأسفانه پرداخت مالیات در کشور ما هنوز به یک اصل تبدیل نشده است. کشوری که مالیات را به عنوان یک اصل نداند بدون شک کشوری عقب افتاده است و در کمال تأسف باید اذعان داشت که کشور ما در این زمینه جزء کشورهای عقب افتاده به شمار می رود».

امروزه  
بزرگ ترین  
مشکل صنعتگران  
در تمام حوزه ها  
چند نرخی بودن  
ارز است. به  
عبارتی می توان  
گفت سرمنشأ  
تمام مشکلات  
اقتصاد امروز  
کشور به چند  
نرخی بودن ارز  
باز می گردد

# بازار مرغ در یک قدمی طوفان



حسن مهربانی یگانه گفت: «در سال ۱۴۰۰ قطعاً با کمبود جوجه گوشتی مواجه خواهیم شد. پیش‌بینی می‌شود که آمار تولید مرغ آماده طبخ تا آبان ماه کاهشی باشد».

## بازار مرغ در یک قدمی طوفان قیمتی

حسن مهربانی یگانه، استاد دانشگاه و رئیس اتحادیه تولیدکنندگان جوجه یک روزه در آخرین وبینار خود؛ گرانی مرغ، وضعیت کنونی بازار و دورنمای آن در سال جدید را تحلیل و پیش‌بینی کرد. با بررسی یافته‌های آماری او می‌توان به پاسخ بعضی سوالات مهم دست یافت. برای مثال مدتی است که درباره کاهش تولید بحث می‌شود؛ آیا واقعا یکی از دلایل اصلی گرانی مرغ، کاهش شدید تولید است؟ یگانه در بررسی آماری خود به این قبیل سوالات مهم پاسخ می‌دهد. برای بررسی بیشتر موضوع با گسترش‌نیوز همراه باشید.

## کاهش بی‌سابقه تولید

حسن مهربانی یگانه ضمن یادآوری آمار تولید در سال گذشته اظهار داشت: «در سال ۱۳۹۹ جوجه‌ریزی مرغ مادر در نقطه اوج خود به ۹۹۵ هزار (خرداد) و در پائین‌ترین نقطه به ۴۴۷ هزار قطعه رسید. در مجموع حدود نه میلیون و ۶۰۰ هزار قطعه بوده است. بررسی نمودار تولید نشان می‌دهد که توازن تولید در سال ۹۹ شدیداً به هم خورده و تبعات جدی این مسئله را در سال ۱۴۰۰ مشاهده خواهیم کرد. در دهه گذشته، جوجه‌ریزی مرغ مادر به کمترین میزان خود رسیده است. حجم تولید سال ۹۹ در مقایسه با سال ۹۹ حدود ۲۰ درصد کاهش یافته است. در سال ۱۴۰۰ قطعاً با کمبود جوجه گوشتی مواجه خواهیم شد. از طرف دیگر حجم تولید واقعی در سال ۹۹

به مراتب کمتر از مقدار گفته شده یعنی نه میلیون و ۶۰۰ هزار قطعه خواهد بود چون حدود ۱۰ درصد از این مقدار به جوجه آرین تعلق دارد و این نوع، متناظر با نژادهای دیگر تولید نخواهد کرد».

## تلاطم شدید بازار در

۱۴۰۰

یگانه در ادامه گفت:

«این کاهش شدید تولید در حالی رخ داده که جمعیت کشور در فاصله سال‌های ۹۰ تا ۹۹ حداقل ۱۰ میلیون نفر افزایش یافته است. این کاهش بزرگ به شدت روی سرانه مصرف کشور در سال ۱۴۰۰ تأثیر خواهد گذاشت. با تکیه بر تجارب به جرئت می‌توان گفت که در ۴۰ سال گذشته هرگز چنین واریانسی نداشته‌ایم. در سال ۱۴۰۰ با یک تلاطم بسیار جدی در زمینه تولید جوجه یک‌روزه گوشتی مواجه خواهیم شد. پرونده تولید جوجه یک روزه در فروردین ماه با تولید ۱۲۳ میلیون قطعه بسته شد اما روند تولید جوجه گوشتی حداقل تا مهرماه کاهشی خواهد بود. در نتیجه روند تولید مرغ کاهشی است. البته این آمار از نوع محاسباتی است و در عمل معلوم نیست که به این اعداد [حداقلی] هم دست پیدا کنیم».

## قیمت مرغ و جوجه متوازن نیست

وی درباره وضعیت قیمت جوجه یک‌روزه گفت: «قیمت در فروردین و اردیبهشت سال گذشته حدود ۵۴۰ تومان بوده است. این به معنای ضرر ۲ هزار میلیاردی برای مزارع مادر بود. چند ماهی است که جوجه، بالاتر از قیمت مصوب به فروش می‌رود. همه از دلیل افزایش قیمت می‌پرسند. این وضعیت نتیجه کاهش تولید و افزایش تولید است. به هر حال افزایش قیمت کفاف ضرر مرغداران را نخواهد داد و بسیاری از شرکت‌ها از هستی ساقط شده‌اند. پیش‌بینی می‌شود که آمار تولید مرغ آماده طبخ تا آبان ماه کاهشی باشد. این موضوع اضطراب سنگینی را برای کشور به بار خواهد آورد. بسیاری از اقشار استطاعت خرید گوشت را ندارند و به خرید مرغ رو می‌آورند؛ مرغی که روند تولید آن کاهشی است. با تدبیری که اندیشیده شد قیمت مرغ کمی افزایش یافت اما قیمت مرغ و جوجه گوشتی همچنان منطبق نیست و پرورش‌دهندگان توان خرید به قیمت ۶ هزار تومان را نخواهند داشت».

## حتی این آمار هم خوش‌بینانه است

وی در ادامه گفت: «به نظر من تخمین تعداد گوشتی تولید شده از هر مرغ مادر گزافه‌گویی است. به عبارت دیگر اعداد ارائه‌شده تخمین‌های رایانه‌ای و محاسباتی هستند و به نظر من حتی این اعداد اغراق‌آمیز هستند و به راستی آزمایی آماری و میدانی نیاز دارند. فاصله قابل توجهی بین تعداد جوجه تولیدی ادعایی و پرنده کشتار شده وجود دارد. گفته می‌شود که در فروردین ۱۲۵ میلیون قطعه شده است اما به اعتقاد من فاصله بین این عدد و پرنده کشتار شده حداقل سی درصد است. از طرف دیگر اختصاص ارز ترجیحی ۴۲۰۰ هزار تومانی برای تولید جوجه باعث شده که قاچاق نخ‌مرغ نطفه‌دار و جوجه یک‌روزه بسیار مقرون به صرفه باشد. نکته دیگر آنکه تلفات گله‌های مادر بیش از میزان در نظر گرفته شده است».

وی در تشریح بیشتر احتمالات قریب‌الوقوع گفت: «حجم جوجه تولیدی در استان‌های شمالی تفاوت معناداری با سایر نقاط کشور دارد. دو سوم مرغ تولیدی در فضاهای مرتفع پرورش پیدا می‌کند بنابراین نمی‌توان کمیت و کیفیت استان‌های شمالی و غیرشمالی را برابر دانست. در استان‌هایی مثل خوزستان و سیستان به دلیل موانع اقلیمی، تولید چندان بالایی محقق می‌شود».



# تغذیه سالم لازمه توسعه پایدار

تغذیه ناسالمی داشتند پیشی گرفته‌اند. اصلاح الگوی مصرف با آموزش و اطلاع‌رسانی و برنامه‌ریزی دولت در حمایت از آن، قدم‌های موثری برای برون‌رفت از بحران حاضر می‌باشد. حجم زیاد ضایعات خوراکی، اتلاف زیاد منابع به دلیل تجهیزات و دستگاه‌ها با فناوری‌های قدیمی و روش‌های نادرست در صنعت و کشاورزی و از جهت دیگر عدم توجه به نگهداری مناسب از محصولات زراعی و باغی از مصادیق نگران‌کننده در این زمینه است. گذر از بحران غذا و نیل به توسعه منابع طبیعی و انسانی با تکیه به کشاورزی، تهیه مواد غذایی اولیه برای تهیه خوراک با کمترین هزینه و سالم‌ترین روش به عنوان امری در توسعه پایدار امکان‌پذیر است.

در تامین امنیت غذایی جامعه یکی دیگر از مولفه‌های مهم، ذائقه و دانش تغذیه‌ای خانواده‌ها در نحوه تخصیص بودجه برای تهیه بهترین نوع غذای در دسترس و چگونگی تقسیم غذا در خانواده است. امنیت غذایی زمانی تامین می‌شود که سرانه سبد غذایی خانواده به صورت صحیح انتخاب، تهیه و برای افراد خانواده کافی و به صورت صحیح طبخ شود تا عناصر و مواد غذایی سالم و صحیح به سلول‌ها و اندام‌های بدن برسد. علم گاسترونومی تلفیق ذائقه و هنر آشپزی بوده که دامنه عملکرد آن از مرحله کاشت تا تبدیل آن به خوراک می‌تواند باشد. امروزه گاسترونومیست‌ها الزاماً آشپزها نیستند؛ از مهندسين کشاورزی تا تولیدکنندگان تجهیزات آشپزی (خانگی و صنعتی) در صورت داشتن علم و هدفمند حرکت کردن گاسترونومیست هستند. گاسترونومیست‌ها به دنبال تامین امنیت غذایی افراد جامعه با ذائقه‌های مختلف با در نظر گرفتن حفظ منابع طبیعی برای نسل‌های آینده هستند. در فرآیند پخت غذا دستگاه‌ها و تجهیزات مدرن می‌تواند به هنگام پخت به مواد مغذی آسیبی وارد نکرده و با صرفه‌جویی در مواد اولیه غذایی، انرژی، زمان و همچنین هزینه را کاهش دهند.

ماهیت دستگاه‌ها و تجهیزات مدرن، استفاده بهینه از منابع و افزایش خروجی است. این اصل در وسایل و تجهیزات پخت مدرن آشپزی (خانگی و صنعتی) تعمیم پیدا کرده ضمن حفظ مواد مغذی آنها در استفاده بهینه از انرژی (گاز، برق، آب) و جلوگیری از هدررفت آنها نقش قابل‌توجهی دارد. در یک جمع‌بندی کلی، اصلاح الگوی مصرف و آموزش بهینه کلیه جوامع انسانی با کلیه ابزارها؛ از جمله رسانه‌های جمعی و مدارس توسط دولت در راستای بهره‌مندی از زندگی سالم و همچنین همکاری نزدیک و نظام‌مند بین تمامی وزارتخانه‌ها، نهادها، تشکله‌ها برای تامین امنیت غذایی مردم شرط اساسی بوده و در کنار آن استفاده از فناوری‌های مدرن و پیشرفته ضروری به نظر می‌رسد.



رامین قاسمپور، فعال صنعت نمایشگاه

بحران محیط‌زیست که امروزه به یک مسئله جدی و قابل‌تامل بدل شده، حاصل دخالت و بهره‌وری نامعقول انسان از طبیعت پیرامون خود است. امروزه این خطر وجود دارد که انسان زمین، سکونتگاه و مکان کشت‌پذیر خود را به نابودی بکشاند. به طوری که گستردگی و اهمیت این موضوع، توجه همگان را برای نجات آن برانگیخته است. انقلاب صنعتی، افزایش پسماندها و افزایش جمعیت شهری به این بحران دامن زده و باعث افزایش نگرانی‌ها در مورد پایداری محیط‌زیست شده است.

پسماندهای غذایی و اضافات خوراکی یکی دیگر از معضلات محیط‌زیست است که بشر با بی‌توجهی به آن برای فرزندان خود در آینده ویرانه‌ای در زمین به جا می‌گذارد. با فرآوری محصولات کشاورزی و تبدیل آن به مواد غذایی برای انسان، مقادیر زیادی از منابع طبیعی صرف شده و پسماندهای صنعتی وارد محیط‌زیست گردیده و بشر با بی‌توجهی و دورریزهای خوراکی، ضرری مضاعف به محیط‌زیست وارد نموده است.

تغذیه سالم و ایمنی غذا از دیرباز تاکنون همواره از سرتیترهای مهم و موردتوجه در جهان و دغدغه اصلی برای جوامع بوده که بعد از پاندمی و اختلال در سیستم‌های اقتصادی و تشدید بحران‌های محیط‌زیست، اهمیت و توجه به سلامت غذایی در همه جوامع جهانی به یکی از مولفه‌های اصلی بدل شده است. اجزای بدن ما اعم از مغز، قلب، دستگاه گوارش، کبد و کلیه‌ها و ... برای کارکرد بهتر به مواد غذایی خاصی نیاز دارند. بسیاری از بیماری‌ها از جمله عروقی، قلبی، کبدی ارتباط مستقیمی با تغذیه داشته و نیز نوع غذا در رفتار و حالات روحی فرد تاثیر بسزایی دارد.

محققین در پی تحقیق از دو گروه ورزشکار با تغذیه سالم و تغذیه ناسالم متوجه شدند، گروهی که تغذیه سالمی داشتند به لحاظ فیزیکی در تمرینات و هنگام مسابقه و همچنین بروز رفتارهای مناسب و معقول از خود نسبت به گروه دیگری که

در تامین امنیت غذایی جامعه یکی دیگر از مولفه‌های مهم، ذائقه و دانش تغذیه‌ای خانواده‌ها در نحوه تخصیص بودجه برای تهیه بهترین نوع غذای در دسترس و چگونگی تقسیم غذا در خانواده است



# مطالبه ۲۰ ساله زنبورداران

دیگر گفت: «یکی از توجیه‌ها آن است که زیرساخت‌ها آماده نیست. استنباط آنها این است که عده‌ای عسل دست‌ساز می‌سازند. در گذشته نبود آزمایشگاه را بهانه می‌کردند اما این بهانه اکنون معنایی ندارد. در همه استان‌های کشور آزمایشگاه‌های خوب و مجهزی برای بررسی کیفیت فیزیکی و شیمیایی عسل وجود دارد. بهانه دیگر نبود نیروی کنترل‌کننده است اما واقعیت آن است که کارشناسان در اتحادیه‌های استانی و کشوری می‌توانند کنترل و نظارت را به‌خوبی انجام دهند».

## ■ شغلی طاقت‌فرسا بدون پوشش بیمه‌ای

رئیس سرحدی در ادامه به یکی از موضوع‌های مهمی که جامعه زنبوردار کشور با آن روبه‌رو است اشاره کرد و گفت: «موضوع دیگر بیمه تامین اجتماعی زنبورداران است. زنبورداری شغلی پرزحمت و طاقت‌فرساست اما بسیاری از زنبورداران امنیت شغلی ندارند. این حرفه را باید جزو مشاغل سخت و زیان‌آور به‌شمار آورد. کار زنبورداران به مراتب سخت‌تر از کار عشایر و روستائیان است. بیمه یک خواست حداقلی است و زنبورداران هم مانند روستائیان، باغداران و قشرهای دیگر باید از بیمه و دیگر خدمات و حمایت‌های دولت بهره‌مند شوند. باید توجه کرد که زنبوردار تنها نیست و چند نیرو در اختیار دارد. در دوره ریاست جمهوری محمد خاتمی تلاش زیادی شد تا چادر زنبورداری، کارگاه به‌شمار آید اما متأسفانه اعضای این «چادر-کارگاه» از بیمه محروم هستند. این واقعیات را در نشستی که هفته قبل با آقایان جهانگیری، جنتی، شریعتمداری و رحمانی داشتیم، به عنوان نماینده زنبورداران مطرح کردم».

## ■ فریادی که شنیده نشد

وی در ادامه افزود: «غفلت از این واقعیت علمی سبب می‌شود در کشور آنطور که باید و شاید به زنبورداری بها داده نشود چون تصور می‌شود که کار زنبور عسل فقط تولید عسل است. در کشورهایی مانند ترکیه و حتی کشورهای حاشیه خلیج فارس، کندوها را به مناطق مصنوعی ساخته‌شده منتقل می‌کنند تا اندک گیاهانی که دارند بهبود یابد. کشور ما وضعیت اقلیمی بسیار خوبی دارد اما رونق این حرفه مستلزم آن است که زمینه صادرات این محصول فراهم شود. متأسفانه محصول زنبورداران به کمترین بهای ممکن خریداری و به‌وسیله بازارچه‌های مرزی صادر می‌شود. در این باره بسیار سخن گفته‌ایم اما آنچه به گوش نرسید فریاد ما بود. در مباحث نوین، زنبورداری یکی از عوامل توسعه کشاورزی پایدار به‌شمار می‌آید اما نمی‌دانم چرا بعضی از دست‌اندرکاران چشم خود را روی این واقعیت بسته‌اند. یکی از مهم‌ترین اقداماتی که می‌توان در جوامع محلی و اقتصادهای خرد انجام داد گسترش زنبورداری است».

سرحدی ضمن بیان یکی دیگر از فواید پرورش زنبور عسل گفت: «دام و چراغ بی‌رویه باعث فرسایش خاک و پوشش گیاهی می‌شود اما زنبور عسل و عمل گرده‌افشانی آن احیاگر است و موجب تکثیر و احیای گونه‌های کمیاب دارویی می‌شود. بارها گفته‌ایم که درصدی

عفت رئیسی سرحدی گفت: عسل ایران استاندارد نیست. استاندارد از نوع تشویقی است. این درحالی است که استاندارد بودن برای کشورهایی که قصد خرید عسل ایران را دارند، اهمیت بسیاری دارد. استاندارد کف کیفیت است نه حداکثر کیفیت و مرغوبیت.

کسب‌وکار و صنعت زنبورداری کشور در چه شرایطی به‌سر می‌برد؟ مهم‌ترین مشکلات و چالش‌های فراروی زنبورداران کشور چیست؟ پاسخ این پرسش‌ها را از رئیس اسبق اتحادیه زنبورداران و رئیس کنونی کانون علم، فن و بازار پرورش زنبور عسل و نیز مدیرعامل صندوق حمایت از صنعت توسعه زنبورداری جویا شدیم که در ادامه می‌آید.

عفت رئیسی سرحدی درباره میزان تولید عسل در امسال به صمت گفت: در شرایط کنونی که اختلاف زیادی بین پول ایران و ارزهای خارجی وجود دارد از دولت انتظار داشتیم که زمینه را فراهم کند تا محصول زنبورداران کشور، امکان حضور در بازارهای جهانی و رقابت با محصولات مشابه را داشته باشد».

## ■ استانداردسازی؛ مطالبه ۲۰ ساله

سرحدی در ادامه به مهم‌ترین مشکل زنبورداران پرداخت و گفت: «متأسفانه مانع بزرگی بر سر صادرات این محصول وجود دارد. عسل ایران استاندارد نیست. استاندارد از نوع تشویقی است. این درحالی است که استاندارد بودن برای کشورهایی که قصد خرید عسل ایران را دارند، اهمیت بسیاری دارد. استاندارد کف کیفیت است نه حداکثر کیفیت و مرغوبیت. متأسفانه باوجود تلاش‌های فراوان اتحادیه زنبورداران و نشست‌هایی که از سال‌ها قبل با مسئولان سازمان ملی استاندارد داشتیم، نتوانستیم این موضوع را به سرانجام برسانیم. از رئیس سازمان استاندارد قول گرفتیم استاندارد اجباری عسل تدوین شود اما کار متوقف شد. در پژوهشکده استاندارد هم نشست‌های کارشناسی خوبی برگزار شد اما این نشست‌ها هم مدت‌هاست که برگزار نمی‌شود. به‌رحال نباید به بهانه آنکه در صورت اجباری شدن استاندارد عسل، عده‌ای بیکار می‌شوند و سلامت مردم را به خطر انداخت. وظیفه سازمان استاندارد آن است که سلامت‌محور بودن کالای داخلی یا خارجی را در اولویت قرار دهد. اشتغالزایی دغدغه مهمی است اما جز وظایف این سازمان نیست. یکی از درخواست‌های مهم ما از وزیران جهاد کشاورزی، بازرگانی، بهداشت و درمان همین بوده است».

## ■ صادرات عسل ایران به بهای ناچیز

وی در ادامه گفت: «این موضوع باعث شده که عسل صادر شده از ایران به کمترین قیمت، راهی بازارهای جهانی شود. به نتیجه رساندن موضوع استاندارد عسل کار سختی نیست چون زیرساخت آن، که عسل خوب و مرغوب و نیز آزمایشگاه‌های مناسب و دقیق است، وجود دارد. اتحادیه هم یک آزمایشگاه بسیار خوب دارد. در این شرایط پرسش من این است که چرا موضوع استاندارد به نتیجه نمی‌رسد؟»

وی با تشریح دلایل و توجیه‌های سازمان ملی استاندارد و نهادهای



تولید یک  
کیلو عسل طبیعی

در مقطع کنونی بالای ۳۵

هزار تومان است اما هزینه تولید

محصولی که با گلوکز تجاری و شکر تولید

می‌شود به کمتر از یک سوم می‌رسد. به این ترتیب مصرف‌کننده با مشکل مواجه می‌شود، اعتبار عسل ایران و ظرفیت صادراتی آن آسیب می‌بیند و بالا بودن هزینه تمام‌شده تولید باعث می‌شود که زنبوردار واقعی نتواند رقابت کند. اجباری شدن استاندارد عسل، موضوعی مهم و بسیار ضروری است. اگر استاندارد عسل اجباری شود هم به نفع تولیدکننده خواهد بود و هم مصرف‌کننده. اجباری نبودن استاندارد به نفع سوءاستفاده‌کنندگان از این بازار است. آنها محصول بی‌کیفیت خود را به اسم عسل طبیعی می‌فروشند و به سودهای کلان می‌رسند. به این ترتیب محصولی که هزینه تولید آن بیشتر از ۱۰ هزار تومان نیست شاید به قیمت ۱۰۰ هزار تومان فروخته شود.

#### مهم‌ترین مأموریت‌های یک صندوق

بهزاد بانکی‌پور در تشریح حمایت‌هایی که این صندوق از صنعت زنبورداری و جامعه زنبوردار کشور به عمل می‌آورد گفت: صندوق حمایت از توسعه صنعت زنبورداری کشور قبل از آنکه یک نهاد مالی باشد یک نهاد توسعه‌ای است. انتقال فناوری‌های نوین به صنعت زنبورداری یکی از وظایف و فعالیت‌های صندوق است. در این راستا یکسری از محصولات و نوآوری‌ها به کشور وارد شده تا زمینه برای تولید داخلی آنها فراهم شود. در بحث انتقال دانش فنی مربوط به ژل رویال و تولید آن سرمایه‌گذاری کردیم. در این زمینه سومین کشور تولیدکننده دنیا هستیم. یکی از سرمایه‌گذاری‌های دیگر صندوق، توسعه بازار است. هدف آن است که تولیدکننده به بازار دسترسی داشته باشد و ارزش افزوده محصول نصیب خودش شود. خدمت دیگر صندوق ارائه تسهیلات سرمایه در گردش به اتحادیه‌ها و تشکلهاست. تامین نهاده‌ها و توسعه صنایع جانبی در راستای ایجاد بازارهای جدید از جمله خدمات دیگری است که توسط این صندوق کشوری ارائه می‌شود. صندوق روی توسعه صادرات هم سرمایه‌گذاری کرده است؛ در این راستا تفاهم‌نامه چند پروژه هم نهایی شده است.

از منابع مربوط به واردات دانه‌های روغنی به توسعه زنبورداری اختصاص داده شود و از سوی اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها در اختیار زنبورداران قرار گیرد. زنجیره‌ای کاملی وجود دارد و با حمایت و نظارت دولت می‌توان به بهترین شکل از آن بهره‌برداری کرد. یکی از سازکارهای تشویق صنعت زنبورداری همین است. از حمایت‌های حداقلی دریغ می‌شود. زنبوردار بعد از ۳۰ سال کار از هیچ پوشش بیمه‌ای برخوردار نیست.

#### یک حرفه و ۳ متولی!

وی در تشریح دیگر مشکلات گفت: «عسل دست‌ساز ممکن است کشنده نباشد اما برای کسی که دیابت دارد یا برای زنان باردار یا کودکان خطرناک است و در درازمدت باعث

دیابت، کبد چرب، زخم معده و... می‌شود. چه کسی باید به این معضل رسیدگی کند؟ سازمان دامپزشکی، غذا و دارو و سازمان استاندارد خود را متولی زنبورداری و امور آن می‌دانند. هر کدام از آنها باید‌ها و نبایدهای خاص خود را دیکته می‌کنند اما چه نقشی در ارتقای کیفیت عسل دارند؟ آیا توان کنترل کیفیت آن را دارند؟ متأسفانه نهادهای نظارتی دولتی هستند و نیروی لازم برای نظارت کارآمد را در اختیار ندارند. چرا از سپردن نظارت کیفی به اتحادیه‌ها امتناع می‌شود؟ اتحادیه نیرو و کارشناس لازم را در اختیار دارد. اهالی صنف متخلفان و نواحی آلوده را می‌شناسند».

#### واردات و ارزش مورد نیاز

وی در پایان به موضوع سیاست‌های ارزی و تاثیر آن بر دنیای پرورش‌دهندگان زنبور عسل پرداخت و گفت: «در ردیف‌های ارزی، برای تامین نهاده‌ها و مکمل‌های مربوط به تولید عسل، جایی در نظر گرفته نشده است. این در حالی است که نرخ فلان دارو از ۳ به ۱۲ هزار تومان رسیده است. بعضی داروها هم تولید داخل نیستند و وارد می‌شوند. در این شرایط باید ارز لازم برای واردات دارو در نظر گرفته شود و در اختیار تشکلهای زنبورداری قرار داده شود چون نرخ این اقلام زیاد است

#### جولان عسل زنبورندیده در بازار

عسل حاصل ترکیب شهد گل با آنزیم‌های زنبور عسل در کندو است. بهزاد بانکی‌پور، مدیرعامل صندوق حمایت از توسعه صنعت زنبورداری کشور ضمن بیان این موضوع اظهار داشت: «عسل تعریف و استانداردهای جهانی خاص خود را دارد. استاندارد ایران هم بر این استاندارد بین‌المللی مبتنی است. هر محصولی که با تعریف گفته‌شده، همخوانی داشته باشد می‌تواند عسل نامیده شود و در بازار عرضه شود. محصولی که حداقل‌های استاندارد را پاس نکند یا اصطلاحاً «زنبور ندیده» باشد (در کندو تولید نشده باشد) را اصلاً نمی‌توان عسل نامید. این قبیل محصولات را می‌توان شیرین‌کننده و... نامید اما عسل به معنای استاندارد آن نیستند. تشویقی بودن استاندارد به آن معناست که هیچ نهادی برای نظارت بر عرضه محصول غیراستاندارد وجود ندارد.

#### هزینه تولید عسل استاندارد چقدر است؟

مدیرعامل صندوق حمایت از توسعه صنعت زنبورداری در تشریح پیامدهای اجباری نبودن استاندارد عسل گفت: «هزینه

غفلت از این

واقعیت علمی

سبب می‌شود در

کشور آنطور که

باید و شاید به

زنبورداری بها

داده نشود چون

تصور می‌شود که

کار زنبور عسل

فقط تولید عسل

است

# غذای خیابانی، کسب و کار بدون اتحادیه

مانند یک رستوران به ارائه خدمت و عرضه محصول بپردازند. البته همان‌طور که ذکر شد پیش از همه‌گیری ویروس کرونا در کشور نیز ایراداتی بر نحوه فعالیت این واحدها وجود داشت. ابتدا قرار بر این بود برای شروع به فعالیت این واحدها، متولی امر، استعلام لازم را دریافت کنند. یعنی شهرداری برای استقرار این واحدها در منطقه‌ای خاص درخواست دهد و دانشگاه علوم پزشکی در این مورد اعلام نظر کند که البته این موضوع هیچ‌گاه محقق نشد.

در سوی دیگر وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز چنین کاری را انجام نداد و اتحادیه‌ها که با تشکیل چنین واحدهایی موافق نبودند حتی در برابر آن مقاومت کردند. در قانون نظام صنفی، فرد صنفی تعریف شده و بنا بر متن قانون به کسی گفته می‌شود که به صورت ثابت یا سیار به فعالیت بپردازد و بنا به این تعریف، صاحبان این مشاغل فرد صنفی تلقی می‌شوند.

اما چون اکثر اتحادیه‌ها خود به صورت ثابت فعالیت می‌کنند و مشمول هزینه‌های متعددی می‌شوند، برای توسعه واحدهای سیار رغبت چندانی ندارند. اگرچه تاکنون هیچ استعلامی در مورد واحدهای سیار غذاهای خیابانی انجام نشده، ولی همکاران ما در معاونت بهداشت محیط و کار تا جای ممکن بر اصول بهداشتی موردنیاز آنها نظارت داشته‌اند. قاعدتاً شهرداری طبق قانون نمی‌تواند به این واحدها مجوز ارائه دهد و این کار به عهده اصناف است. وظیفه شهرداری، جانمایی این واحدها در مشاعات شهری است.

غذای محلی، غذای سیار یا غذای خیابانی، پدیده‌ای نیست که محدود به کشور ما باشد و در تمام کشورها چنین مشاغلی وجود دارد. بنابراین ممانعت از فعالیت صاحبان این مشاغل چندان مطابقتی با عرف قوانین امروز ندارد؛ و اگر بنا به فعالیت این واحدها باشد، وقتی قانون‌گذار شرایط فعالیت چنین مشاغلی را در نظر گرفته، بهتر این است که این مشاغل نیز به مجموعه اصناف بپیوندند و در چارچوب‌های مدون اقدام به فعالیت کنند.

در صورتی که واحدهای عرضه غذای خیابانی زیر نظر یک اتحادیه قرار گیرند و یا حتی خود تشکیل یک اتحادیه دهند، نظارت‌های ما نیز بر آنها به شکل مطلوب‌تری انجام خواهد شد و به همین دلیل ما از این موضوع استقبال می‌کنیم و اگر اتاق اصناف و نهادهای ذی‌ربط در این زمینه اقدام کنند، آماده ساماندهی آنها هستیم.



محسن فرهادی، معاون مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

پیش از شیوع ویروس کرونا در کشور؛ پاره‌ای ایرادات بهداشتی پیرامون نحوه فعالیت واحدهای سیار تهیه غذا وجود داشت اما این واحدها به فعالیت خود ادامه می‌دادند و تنها در موارد حاد اقدامات قانونی در مورد آنها انجام می‌شد ولی با شروع همه‌گیری این ویروس در کشور و تنظیم پروتکل‌های بهداشتی وضعیت ادامه فعالیت این واحدها متفاوت شد. در شرایط پاندمی کرونا در مورد کانس‌ها و کیوسک‌های غذای خیابانی چند موضوع مطرح بوده است که مانع از فعالیت آنها می‌شد. اولین موضوعی که در آغاز دوره همه‌گیری مطرح شد نحوه عرضه مواد غذایی در این واحدها بود زیرا ظروف آنها دست به دست می‌شد.

البته این موضوع با رعایت موارد بهداشتی قابل حل بود و همان‌طور که می‌بینیم در حال حاضر واحدهای رستورانی نیز با رعایت این موازین در حال فعالیت هستند. نکته دیگری که در مورد واحدهای عرضه غذای خیابانی در این ایام اهمیت بسیاری داشت و مانع از فعالیت آنها می‌شد، ایجاد ترافیک و ازدحام بدون رعایت فاصله اجتماعی توسط خریداران بود که خطر سرایت و ابتلا را به شدت افزایش می‌داد و از طرف دیگر بسیاری از این واحدها به دلیل نوع فضا امکان فاصله‌گذاری مطلوب را نداشتند.

در حال حاضر بر اساس قانون اگر عرضه‌کنندگان

غذای خیابانی بتوانند امکانات لازم برای رعایت پروتکل‌ها و عرضه غذای بیرون‌بر را فراهم کنند، از نظر ما ممنوعیتی برای کار آنها وجود ندارد و می‌توانند





ناشر ویژه‌نامه‌های تخصصی

- انتشار بیش از ۳۰۰ عنوان ویژه‌نامه
- در حوزه صنعت، معدن و تجارت
- توزیع سراسری

تلفن مرکز آگهی ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲-۳  
آدرس: تهران، خیابان قائم مقام فراهانی  
کوچه آزادگان، پلاک ۲۶، روزنامه صمت







قطر 1 1/4



[www.takmakaron.com](http://www.takmakaron.com)

700 g

1648